

سنڀرڻ رين وارتائين

پيهلڪو ڪتاب

ڊاٽڪي ٻولي

سنڀرڻ رين وارتائين

ڊاٽڪي وارتائين رو ڪتاب نمبر 1

ڊاٽي ٻارن نان پڙهڻ سارون

بنيادي ڪلاس سال 1. ٽرم 1 سين ٽرم 4

وڌيڪ ڄاڻڻ سارون اوهين ڊاٽي نيات سڌار پروگرام واران سين ملو

ڊاٽي نيات سڌار پروگرام

پي او بوڪس نمبر 37

ميرپورخاص 69000 سنڌ پاڪستان

ناٿو

ڪتا ڇاپيا

ڇاپو نمبر

ڇاپڻ ري تاريخ

25 روپيا

100

پيهلڪو

2010

ٲورائيتا

ڊاٽڪي ٻولي ۾ ايٺيان وارتائيان نان رائيٽر ورڪشاپ ۾ لڪين
آهين.
آسين ٻيهن سوان اُستادياڻي آن اُوي ٻيهنان، ڀاڻيان آن چوڪران را
جام ٲورائيتا آهان. جڪان رائيٽر ورڪشاپ ۾ ڊاٽڪي ٻولي ۾
وارتائيان نان لڪڻ ۾ مدد ڪريان تي.

ماسٽران سارون هدايات

اي ڪتاب ماسٽران سارون آهي. تہ جين او هر هفتي ۾ ٻہ وارتائين
ٻارن نان پڙهي سنڀرائي.

سوال

1. گورڊن رلي رو ڪپڙو ڪٿ لڻ گيو؟
 2. رلي ۾ ڪٿا گل هتا؟
 3. رلي نان ڪي ڪٽري؟
 4. رلي رو ڪپڙو ڪٿي رنگان رو هتو؟
- لڪڻ وارا: لالچند، گورڊن، هاکم آن آمولڪ.

سنڀرڻ رين وارتائين

پيهلڪو ڪتاب

ڊانڪي ٻولي

16 گوردن ري رلي

گوردن ري رلي ڏاڍي سٺي آهي. گوردن ري سارون ڪپڙو لين سلام
ڪوٽ شهر گيو تو. اُت رلي سارون ڪپڙو چار رنگن رو لپانتي. اُن ڪپڙي
رو رنگ سائو، اچو، ڪارو اُن ڦڪو هتو. گوردن ڪپڙو آئي آپ ري امان نان
ڏنانتِي. اُن گوردن ري امان اُوئي ڪپڙي ۾ هيڪ سٺي رلي سيڙي ناهيانتِي.
اُن رلي ۾ هر هيڪ رنگ رو گل ناهيانتِي. اُن رلي ري چاران ڪنڊان مٿي چار
سُنا اُن وڏا گل ناهيانتِي. اُن رلي ناهي پڇي مانهجي امان ويل مٿي رڪيانتِي.
هيڪ ڏينھ آسان ري گهري مڃمان آيا. اُن مين مانهجي امان نان ڪهيو، اڀي
گلان واري سٺي رلي ڪڍي ڏي. تڏهين مانهجي امان رلي ڪڍي جوئي تہ
نپاڳي اوندري رلي نان ڪٿري ڇڏي آهي. اُن مانهجي امان ري هلاڪي
آجائي گئي. اُن ڏاڍو ڏک ٿيو.

سوال

1. رليان سارون او ماڙهو ڪي لي آيو؟
 2. پڇي ٻائي اُئي ڪوڙان نان ڪي ڪرتي؟
 3. دنيا ۾ اُئي ٻائي ري ڪيهڙي وڪاڻ ٿئي؟
 4. رليان نا سيڙڻ سارون ڪي ڪي ڪرڻو پي تو؟
- پانچارام، چمن جاني آن هيماڙج.

لکڻ وارا:

نمبر	مضمون	صفه نمبر	فهرست
	پهلو ٽرم		
1	سُنا ڍڳا	1	
2	مانهجي گهٽڪي	3	
3	چونڌرو	4	
4	اوتاري رو چونڌرو	5	
5	جڳ آن ڳلاس	6	
6	ڪائي رو جڳ آن ڳلاس	7	
7	هُون هيڪ ڪٽ آهان	9	
8	ڪٽ تي جهڳڙو	10	
9	آنب رو وَڻ	12	
10	گهر ري پاسي ۾ ٻورڙي	14	
11	رُوپاڙي گڏي	16	
12	رَٻڙ ري گڏي	17	
13	چُلَهي رو جُهَڙ	19	
14	چُلَهو	20	
15	ٻوهنگري ري جمار	21	
16	ڪڇي ري ٻوهنگري	22	
	ٻيو ٽرم		
1	ڪاڙو گڏهي	23	
2	ڪُٻوٽر گهوڙو	25	
3	پڙهال چئون	28	
4	موريو	30	
5	نلڪو	32	
6	نلڪي رو سُڪ	34	

15 رلي

تڙ ري گان ۾ هيڪ مشڪين ماڙهو راهتو. اَن اُوئي ري گهر ۾ رلي رو
 آثر پڻ ڪو هتو. پڇي او ماڙهو هيڪي زميدار وٽ هاڙي پيٽو، اَن ڀڳوان
 اُوئي تي ڪرپا ڪري اَن آئي پاڳ وڙيو. اَن پيهلڪي سال ۾ اُوئي رو قصل
 جام ٿيو. پڇي اُوئي ماڙهو گهر را تربڙ تراڙي جام ليانتي. اَن آپ ري ڏوسي
 نان ڪهيانتي، تہ هون تنان رليان ري ڪوڙان آئي تو ڏيان. اَن تون ماڻ ڪري
 چٽڪيڙين رلين سيڙڙ آڀڻين ننڍڪين نينگرڪين آهين. اوٿان سارون اَن
 چوڪريان سارون پڻ سيڙڙ اَن آڀڻي گهري روز مجمان آئين تا. اوٿان نا پڻ
 وڇاڻ سارون اَن اوڍڻ سارون رلين ڪپسي. اُپان مٿي پڇي گامان را ماڙهو
 هسي تا. پڇي اُوئي ري ڏوسي ائين رلين سيڙڙين، سيڙڙي سيڙڙي گهر ڀريو. اَن
 پڇي اوڍڻ واڙا مجمان پڻ خوش ٿي اُوئي ٻائي ري وڪاڻ ڪرتا. اَن چوڪريا
 پڻ رلين اوڍي سي سين بچتا. اَن اُوئي آپ ري نينگرين ري ڏيڇ رين جام
 رُوپڙين رلين سيڙڙيانتي. اَن دنيا ۾ اُوئي را آئي وڪاڻ ٿيا. جڪو پوري ملڪ ۾
 اُوئي ري سوڀيا پڪڙجي گئي. اَن اُوئي مشڪين ري گهري نينگرين را منگڻا
 ڪرايا. نينگرين نان ٻائي اِتو ڏيڇ ڏنو جڪو رلين ڏيڪي گناتان نان ڏنت ڪُس
 پڙي ڳيا. پڇي گناتان را ڏنت ڪولڻ سارون نموني نموني را اوجار لي آيا. اَن
 گناتان را منھ ڪوليا تڏهين جائي گنات حوصلي ۾ آيا.

36 مٽي رو ڏيئو
 38 ڏيئو
 39 لاڏو اَن لاڏي
 41 لاڏي را لاڏ ڪوڏ
 43 ٽانڪڻي رو ريڍيو
 45 ٽيپ واڙو ريڍيو
 47 مانجهو جهيرڻو
 48 جهيرڻو
 49 ڪوڙ اُوندرو
 51 پُورو اُوندرو
 53 گڏهي اَن ڪچر
 55 سَسو
 57 مُرلي
 59 بِن
 61 ورساڙو
 63 ٻاجهري لُٺن
 65 ٻانڊو ٽيڪٽر
 66 اسان رو رُوسي ٽيڪٽر
 67 مانجهي لاري
 68 تڙ رو ٽيڪڙو
 70 ميهندي رو وَڻ
 72 ميهندي
 73 سورٺ پائيهاري
 75 پائيهاري
 77 واسينگ سَرپ
 79 ڪاڙو سَرپ

7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16

14 ريل گاڏي

مانهجي ڳان ري پاسي ۾ هيڪ ريل گاڏي مٽي. جڏهين ڳان نان نيڙي
آئي تڏهين آواج ڏي ڪو ڪو ڪرتي. آن ريل گاڏي ۾ هيڪ باهو هتو. ڳان ري
پاسي ۾ تيشن هتي. جڏهين گاڏي تيشن تي پڄتي تڏهين ڏڪ ڏڪ ڪرتي
آئي. آن ريل گاڏي ڏنهنون جام چڙتي. آن ريل گاڏي را پيڙا لهو را هتا. آن
ڏبا جام هتا. آن ريل گاڏي ري ڪل ڪو هتي. ريل گاڏي رو هيڪ اينجن
هتو. آن اينجن ڪوئي آن تيل تي هلتو. آن اينجن ۾ جوت ڏڪتي. هيڪ ڏينھ
ريل گاڏي آئي پي، ته اوچتو پاڏو آگ ۾ آيو. آن ريل گاڏي ري تڪر لڳي آن
پاڏو سٽڪ سين اچري جائي آرگو ڪريو. پڇي ريل گاڏي ڏنهنون ڪڍي پيچي
رهي. آن ماڙهو ريل گاڏي سين اُتري جائي پاڏي نا جوڻ لڳا.

سوال

1. ريل گاڏي ڪاه مٽي؟
2. ريل گاڏي ۾ ڪي هتو؟
3. ريل گاڏي ڪي تي هلي؟
4. ريل گاڏي نان سمهون ڪي آيو؟

لڳڻ وارا: عالمچند، ڪرمڻ سنگھ آن راجيش ڪمار.

نمبر شمار	مضمون	صفه نمبر
	چوٿون ترم	
1	نينگريان ساڙون ڏيچ	81
2	ڏيچ	83
3	ڏان وارا فصل	85
4	هاڪم ري ڪٽڪ	87
5	چاندي ري جانجهر	89
6	ٽول	91
7	جان	93
8	رميش ري جان	94
9	آنبان رو باغ	96
10	ماڙو رو آنبان رو باغ	98
11	گلن رو هت	99
12	ريجڪي هت	101
13	ريل گاڏي رو سٽر	103
14	ريل گاڏي	105
15	رلي	106
16	گورڏن ري رلي	108

1. ريل گاڏي ڪٿي جائي پيئي؟
 2. ٻاريا ڪٿي اسڪول ۾ پڙهڻ سارون ڪيا؟
 3. آسپن ماسٽر پيرا ڪيھڙو شهر گھمڻ ڪيا تا؟
 4. ريل گاڏي ڪهيا ڪهيا سين گئي تي؟
- لڪڻ واڙا: چمن جاني، پانچارام آن هيماڙ.

لال را به سُنَا دِگا هتا. اَنَ لال ري دِگان را به نُون هتا. جِڪي ۾ هيڪي رو نُون موتي هتا اَنَ پيچي رو نُون هيرو هتا. موتي دِگو رَنگ رو اچو هتا. اَنَ هيرو دِگو رَنگ رو رتو هتا. هيرو اَنَ موتي بَٽهي پِچڻ ۾ هيڪ جيهڙا تِڪا هتا. اَنَ لال دِگان نان دِگا گاڏي ۾ جوتري پار ڪَنتو اَنَ پِجاتو. لال را دِگا هيرو اَنَ موتي بَٽهي ملاڪڙو ڪَتي آتا. لال آپ ري دِگان ري ڪاتري پَنَ جام ڪَرتو اَنَ سينگارِتو. اَنَ لال ري دِگان ري جام واکاڻ ٿيڻ لَگي. پَنَ ماڙهو جام ڪَڙهتا اِئي ري ڪَري لال ري دِگان ري ماڙهوَنان چوري ڪَرائي. هيڪ ڏينھ لال آپ ري گهر ۾ سَٿو تو اَنَ جڏھين لال نان سار تڏھين لال اُوني جائي دِگان نان جوئي ته دِگا کونتي سين ٻڌل آهي ڪونهي، اَنَ دِگان نان چور چوڙي لي ڪيا. اَنَ اُوني هيچ ٿاڻي لال دِگان را پَگ ڪَٽيائتي پَنَ دِگا ڪو جُڙيا. اَنَ لال دِگان رو آسرو پلي گهري پِچو آيو. اَنَ لال را دِگا هيرو اَنَ موتي بَٽهي جِڪو چوران وَت هتا. او چوران رو چَوڻ ڪو مَنتا. هيڪ ڏينھ بيان دِگان هيرو اَنَ موتي آيت ۾ سَپتي ڪَريائتي، اَنَ ڪهيو ته آپن پِچا پِچي اُپڻي ڏي وٽ هلان، اَنَ اِٺ اُپان نان ڪُتي ڪُتي ڪَڍو ڪري ڇڏسي، اَنَ اُپڻي ڪل ٽڪوئي ني ڪَري. پِچي تِجي ڏينھ چوران سين پِچي گهري پِچا آيا. اَنَ لال آپ ري دِگان نان جوئي ڏاڍو راڄي ٿيو. اَنَ پِچا پَنَ گهر واڙا

13 ريل گاڏي رو سقر

آسین ننڍيا ٻاريا ريل گاڏي ۾ چڙهڻ سارون راجي ٿيان تا. آن آسین آپ ري مادري ٻولي سڪڻ سارون ڍاٽڪي اسڪول ۾ پڙهڻ جائون تا. آج چنيچر رو ڏينھ آهي. آن ساري آچر ري موڪل ٿيسي. آن سجائي آڻي ماسٽر پيڙا ٿي ريل گاڏي ۾ چڙهي ڪراچي ڦرڻ هلسان. آن ماسٽر ڪهيانتي آوهين سجائي ساري سميري آيا. آن ريل گاڏي ۾ چڙهي ڪراچي ڦرڻ هلسان. آن سجائي ڍاٽڪي ٻولي سڪڻ آن پڙهڻ واڙا ٻاريا سميري ريل گاڏي ري تيشن تي آيا. آن ريل گاڏي ڪوڪان ڪرتي نئون ڪوٽ سين پئي آئي. ڪراچي جاڻ واڙا ريل ري ڏي ۾ چڙهي پينا. آن ريل گاڏي ڪوڪان ڪرتي چڙهي آن حيدرآباد سمهي پئي جائي. جڏهين حيدرآباد تيشن تي گاڏي پيٽي تڏهين آسان ري ماسٽر آسان نان ڪلڻين لي ڏنانتني. پچي ريل گاڏي اوهان چڙهي ڪوڪان ڪرتي جائي ڪراچي ۾ پيٽي. پچي آسان رو ماسٽر آسان نان ريل گاڏي سين اُتاري سڄو ڪراچي رو شهر گهميانتي. آن آسین ريل گاڏي ۾ چڙهي ڏاڍا راجي ٿيا.

راجي ٿيا. لال ڪهيو ته هون هي ڍگان نان ملاڪڙي ۾ ڪڏهي پڻ ڪنهي لي جائون. ايتي ري ڪري ته وڙي ڍگان نان چور نا لي جائين. پچي لال آپ ري ڍگان نان ڪو سينگار تو ايتي ري ڪري ته ڍگا ماڙهونان ري نظران ۾ ٿي ڪيا آهي. آن لال را ڍگا اهڙا ماروڪڻا ٿي ڪيا ته لال ري سوا پچي ڪنهي ماڙهو نان نيڙا ڪو آن ڏيٿا. هيڪ ڏينھ لال ري ڍگي لال نان ڏسي هٿيانتي. اوئي ڏينھ سين لال آپ ري ڍگان مٽي ڪاوڙيو. آن پچي ڏينھ لال آپ ري ڍگان نان پڙي ۾ ويچي آيو.

سوال

1. لال وٽ ڪٿا ڍگا هتا؟
 2. لال ري ڍگان رو نون ڪي هتو؟
 3. لال ڍگان نان ڪيڻ لي جاتو؟
 4. لال ڍگا ويچي پچي ڪي ڪريو؟
- لڪڻ واڙا: لال پونجو، حاڪم، امولڪ آن پٽو مل.

2 مانهجي گهيتڪي

مانهجي ري ري گهيتڪي ننديڪي هتي. هون اوئي نان سجو ڏينھ تيڙي رماو، آن هون اوئي نان ڪٽڪاري ڪرتو تو او مين پنيا ڊوڙهي آتي. هيڪ ڏينھ هون گهر سين ٻاهر نيري گيو. آن گهيتڪي نان گهري ڇڏي گيو. تو پنيا نياگو ڪتو آيو جيڪي مانهجي گهيتڪي نان ڊوڙاهي ڊوڙاهي ماري ڇڏي. هون پڇو آئي اوئي ٿاڻي جوڻان ڪي گهيتڪي ري ڪل آن ڪريا پيا تا. ايئي نان جانچي هون ڏاڍو روڻ لگو. پڇي هون ڪوهاڙي ڪٽوئي ڪٽي نان مارڻ سارون اوئي ڪٽي وانسي ٿيو، آن نياگو ڪتو پڇي گيو. آن هون پڇو گهري آيو آن گهيتڪي ري ڏک ۾ تن ڏينھ مين روتي ڪو کاڌي.

سوال

1. مين وٽ ڪي هتو؟
2. هون ڪيڻ گيو تو؟
3. پڇي ڪي آيو؟
4. گهيتڪي را ڪي پيا تا

لڪڻ وارا: آسن داس، پگت ماوو آن جهامن داس.

اوها لوڻا هتو سامان سهيتو هيڪي جار مٽي چڙهي گيو. آن واڻي جار هينا اُن جهيڪاري ڏني نان ڪهيانتي ته هينو اُتري آو. آن ڏنو ٻوليوي ڪو واڻي ڏنانتي ته اي نڪوئي اُتري. تڏهين واڻيو پڻ اوئي جار مٽي چڙهيو. واڻيو جار مٽي اونچو چڙهتو جائي. آن ڏنو جار ري لونبان سين هينو اُترتو آئي. جڏهين ڏنو جار ري لونب سين اُتريو تڏهين واڻي ري ڏاڪي مٽي چڙهي روانو ٿي گيو. آن واڻيو رهيو اوئي جار مٽي. آن ڏنو پڇي آپ ري گهري گيو.

سوال

1. ڏنو ڪيهر ڪم ڪرتو؟
2. واڻياڻي ڏني نان ڪي ڏنو؟
3. ڏنو ڪهيا سين سامان لي آتو؟
4. پڇي واڻي ڏني سين ڪي ڪريو؟

لڪڻ وارا: ڏنڇي مل، پلجي مل آن ڪانجي مل.

ڌني واپاري رو ڳان ۾ هيڪ وڏو ريجڪي رو هٽ هتو. اُن ڌنو ٻاڙهمير سين ريجڪي هٽ رو سامان لي آتو. اُن اُوئي شهر ۾ واڻيا پڻ جام راها. ڌنو هيڪ ڏينھ وڙي ٻاڙهمير هٽ رو سامان ليڻ گيو. اُن ٻاڙهمير ري شهر ۾ هيڪ واڻياڻي رو هٽ هتو. اُن ڌنو پڻ اُوئي واڻياڻي ري هٽ تي سامان ليڻ گيو. تڏهين واڻياڻي ڌني نان پڇيانتِي تہ ڪي تون مانهجي ڏڪري ري ڳان رو آهين؟ تڏهين ڌني ڪهيو هوئي هون تاهجي ڏڪري ري ڳان رو آهان. جڏهين واڻياڻي پڇيو تہ مانهجي ڏڪري سڄي ساري ٻيئي آهي؟ تڏهين ڌني ڪهيو سڄي ساري ٻيئي آهي. اُن تاهجي ڏڪري منان نياپو ڏنائتي آهي. تہ آسين بڪ پيا مَران. اُن مانهجي امان نان ڪهئي پئسا اُن کاڌي پيتي رو سامان ڏي ميلهي. تڏهين واڻياڻي ڪنڊ، اٽو، گهي اُن ڳان ري هڙ ٻڌي ڌني نان ڪٽيائنتي. اُن پئسا پڻ ڏنائتي. پڇي ڌنو راجي ٿيتوئي هڙ ڪٽي روانو ٿي گيو. اُن ڊوڙهتو پيو جائي. جڏهين واڻيو گهري آيو. تڏهين واڻياڻي ڪهياتي تہ اُٻي ڏڪري رو نياپو آيو تو. اُوئي ڪهياتي آسين بڪ پيا مَران. اُن مانهجي امان نان ڪهئي پئسا اُن کاڌي پيتي رو سامان ڏي ميلهي. اُن مين سڄوئي سامان اُن پئسا ڏي ميلهيا. تڏهين واڻيو ڪاوڙ ۾ ٽپ ڏي ڏاڳي مٿي چڙهيو. اُن ڏاڳي نان ڊهوڙاتو ڊهوڙاتو جڏهين ڌني نان نيڙو آيو. تڏهين واڻي هڪل ڪريائنتي تہ پيچي راها. اُن ڌنو پاڇو ڦوري تہ واڻيو آيو رو. تڏهين ڌنو ايها

پُراڻي جُڳ ري وات آهي. تہ هيڪي ڳان ۾ هيڪ ماڙهو اُن اُوئي ري ڏوسي رهاتا. اُوٿان آپ ري ڳان ۾ هيڪ آپ ري پيسن سارون چونرو ناهيو تو. جڪي ۾ ڏس سانپڙين اُن سوڙهي مل هيڪ سو ڪايا هتا. سٿيان اُن ڪپان رو چاجو ڏنل هتو. اُن پنجه ڏورين چڪل هتين. چونري ۾ هيڪ ڌر اُن ٻہ ڌرين چڙهل هتين. اُن اوتو پڻ چڙي رو گهتل هتو. اُوئي ۾ سوئي سڪ ڪرتا. جام سُنو وا هتو. اُن اونهاري ۾ او ٿيو راهتو. ورساري ري ٿاڻي جڏهين جام ميه آيو. تڏهين اُوئي ٿاڻي هيڪ پاسو چونري رو ڪري گيو. سڄي رات اُوٿان نان ميه ڪٽيائنتي. اُن سڄائي ڳا اُن رلين پجي گي. پڇي اُوٿان نان رات سڄي جام سي لڳو. اُن سي لڳن ري ڪري او گهڻا بيمار ٿي گيا. اُن پڇي ڊاڪٽران وٽ علاج ڪراڻ سارون گيا. اُن اُوٿان نان ڊاڪٽري جام ڦڙيا پڇاڙي رو اُوٿان وٽ اوڍڻ سارون رلي ئي ڪو بچي

سوال

1. ماڙهو اُن ڏوسي ڪي ناهيو؟
2. ميه اُن واٽوڙ ۾ ڪي ٿيو؟
3. ڏوسي نان سي لڳن سين ڪي ٿيو؟
4. چونرو ناهن ۾ ڪي ڪي لڳي تو؟

لڪڻ وارا: لال پونجو، حاڪم، امولڪ اُن پتو مل.

ايئي ري ڪري اُوڻو جُهڻو ٻيڻو آهان. تڏهين سين گُلڻ ري چوڪري ڪهيو
 تاهجي پڙهائي رو خرچ هُون پريس آن تُون ماڻ ڪري پڙه. پچي او چوڪريو
 اسڪول ۾ پڙهڻ جاتو.

سوال

1. ريجڪي هَت ڪَت هتو؟
 2. اسين هَت تي ڪي لیتا؟
 3. مشڪين چوڪريي سين نان ڪي ڪهيانتي؟
 4. مشڪين چوڪريي پڙهي پچي ڪي ڪريو؟
- لِڪڻ وارا: پُٽو مل، پرتاب آن چندر ڪمار.

4 اوتاري رو چونرو

آسان ري گان ۾ گهڻائي چونرا آهين. پڻ اوتاري رو چونرو جام سُنو آن
 وڏو آهي. اُوئي چونري ۾ درگها درگها مَل آن پتان مَٽي رَنگ را چتر ڪيل
 آهين. اُوئي اوتاري ري چونري ۾ ڏسيان ڏسيان را مِجَمَان آئين تا. آن سَگهڙ
 ماڙهو اُوئي چونري ۾ گجهارتان ڪچيرين آن وارتائين ڪرين تا. آن سَجائي
 ماڙهو هيڪي پيجي نان سَمها ٻيٺل هوئي تا. آن چونري ري وچ ۾ جوت ٻاڙي
 . سياري ري ڏينهان ۾ وارتائين گجارتان گڙها سَنپري سَنپري ماڙهو اُٺ
 سُوئي رهي تا. هيڪي ڏينھ ڪي ٿيو تہ اوچتو چونري ۾ آڏي رات ري جوت
 لَگي. ماڙهو پچي ٻاهر نَسريا. سُنو چونرو ٻري رَڪ ٿي گيو.

سوال

1. چونرو ڪيھڙو ٺاھل هتو؟
 2. چونري ۾ ڪُون آتا؟
 3. چونري نان جوت لَگڻ سين مِجَمَان ڪيڻ گيا؟
 4. چونري نان جوت لَگڻ سين ماڙهوٺان ڪي ڪريو؟
- لِڪڻ وارا: ڏنجي مل، چمن جاني آن هيماچ.

5 جگ آن گلاس

جگ آن گلاس هر تائي آسان نان پاڻي، ڏڏ آن جوس پيئڻ ري ڪم آئين
تا. جگ آن گلاس آسان ري گهر توڻي ٻني ۾ پڻ ڪم آئين تا. جگ آن
گلاس ٻاريا توڻي وڏا ماڙهو ڪٿي سگهي تا. جگ آن گلاس ڀلا نان آهي. آن
گهر رو سينگار پڻ آهي. جگ آن گلاس آسان ري گهر ۾ تپيل تي روباڙا
لڳي تا. جگ آن گلاس آسان ري گهري نان هوڻي تو آسان ري هيائي اڏوري
آهي. جگ آن گلاس آسان ري اوتاري ۾ سدائين رڪل هوڻي تا. چڪو پڻ
اوتاري ۾ آئي تا او پاڻي پئي سڪ ڪري تا. جگ آن گلاس بنا آسان ري گهر
۾ اندارو آهي. جگ آن گلاس گهر رو وڏو هيڪ سينگار آهي.

سوال

1. جگ آن گلاس گهر رو ڪي آهي؟
 2. جگ آن گلاس نان ٻاريا ڪي ڪري تا؟
 3. گهر ۾ جگ آن گلاس ڪٿ رڪل آهين؟
 4. جگ آن گلاس گهڻان نمونان را هوڻي تا؟
- ليڪن وارا: ماوو پگت، آسن داس آن جمن داس.

11 گلڻ رو هت

آسان ري گان ۾ هيڪ وڏو ريجڪي هت هتو. چڪو سامان سين ڏاڍو
پرل هتو. آن او هت آسان ري اسڪول ري پاسي ۾ هتو. آن آسپن جڏهين
پڙهڻ جاتا تڏهين آسان را مائيتر آسان نان خرچي ڏيتا. آن جڏهين آسان نان
اسڪول سين روڻي ڪاڻ ري موڪل ٿي ٿي. تڏهين آسپن اُوڻي هت تي رٿڙ،
پينسل آن پاپا لپتا. آن هت رو سيٺ گلڻ ڏاڍو سٺو ماڙهو هتو. آن آسان نان
سامان سستو لڳائي ڏيتو. آن آسان ري اسڪول ۾ هيڪ مشڪين چوڪريو
پڙهتو. اُوڻي وٽ ڪاپي آن پين سارون پئيسا پڻ ڪو هتا. آن او هيڪ ڏينھ
مونھ اوتاري سيٺ گلڻ وٽ گيو. آن اُوڻي نان ڪهيانتي تھ مين وٽ پئيسا
ڪو آهي. چڪي ري هون پين آن ڪاپي لپان. مهرباني ڪري مين ڪاپي آن
پين ڏي هون تنان پڇي پئيسا ڏئيس پرھا. تڏهين سيٺ گلڻ ڪهيانتي تھ
ڏڪرا تين وٽ پئيسا ڪو آهي؟ تون محنت ڪري پڙھ هون تاهجي ڪتابان رو
خرچ ڀريس. آن تنان ڳيا پڻ لي ڏئيس. پڇي ٿوڙي گهڻي ڏينھان تي سيٺ گلڻ
تو مري گيو. آن چوڪريو گهڻي ۾ هتو تھ هي مانھجي اسڪول رو خرچو
ڪوڻ ڀري. آن مانھجي پڙھائي اڏوري رهي جاسي. آهيج سوچ ويچار ۾
ٻينو تو تھ اُوڻي سيٺ گلڻ رو چوڪرو هت تي آيو. آن اُوڻي چوڪريي نان
پڇيو تھ تون اوڻو جهوڻو ڪي ٻينو آهي. تڏهين چوڪريي ڪهيو تھ تاهجو آبا
مانھجي پڙھائي رو سڄوئي خرچ ڀرتو او تو سرگواسي ٿي گيو آهي. هون

10 مارو ري انبان رو باغ

مارو رو هيڪ انبان رو باغ هتو. آن اي باغ جام سائو آن سُنو هتو. آن باغ مارو ري گان ري پاسي ۾ هتو. مارو ايئي باغ ۾ جام محنت سين ڪم ڪرتو. جڏهين باغ ۾ ڪم جام هوتو تڏهين گان ري ماڙهوٿان نان مجوري ڏي ڪم ڪراتو. هيڪ ڏينھ مارو آپ ري گان وازان نان ڪهيو تہ، آج مِنان انب توڙي ڪوڪا پرتا آهي. آن پڇي سانج ري ٿڪ پڻ پري آهي. آن هُون اوهان نان سو سو رُوپيا مجوري ڏيس. آن ٿي سگهي تو مين پيرا تاريڪ تي هلو. پڇي گان را ڪيھنڪ ماڙهو انب توڙڻ آيا. آن انب توڙي ٿڪ پري ڏنھانتي. پڇي مارو مجوران نان سو سو رُوپيا تاريڪ ڏنھان تي. آن مجور ڏاڍا راجي ٿيا. آن مارو شهر ۾ انب ويڇي پڇو وڙيو تڏهين مٿي رات پي ڪئي. آن مارو نان وڏي ۾ چور ڦري آيا. آن مارو را هٿ پگ ٻڏي پيسا ڦري هليا گيا.

سوال

1. مارو آپ ري گان وازان نان ڪي ڪهيو؟
2. مارو رو انبان رو باغ ڪٿ هتو؟
3. مارو شهر سين پڇو وڙيو تڏهين ڪي ٿيو؟
4. مارو نان چور ڦري گيا پڇي ڪي ٿيو؟

لِڪڻ وارين: عالمان، پٺاڻي، مصران آن سُنو.

6 ڪائي رو جگ آن گلاس

هيڪي گان ۾ به چوڪرا هتا. آن اُٿان ري آپت ۾ ڏاڍي دوستي هتي. آن او اسڪول ۾ پڻ پيرا پڙهتا آن پيرا اسڪول جاتا. موڪل ري ٿاڻي جڪو اُٿان ۾ موهر گهري رو آتو تو او روتي ڪو کاتو. جتي سڏي اُٿي رو پيجو دوست ڪو آتو. جڏهين او آتو تڏهين او روتي ٻنهي پيرا ٿي کاتا. اُٿان نان جڏهين گهر سين ڪرڇي جڙتي تو او ڪيھنڪ ڪپاتا آن ڪيھنڪ بچت ڪري رکتا. آن جڏهين شهر گهمڻ جاتا تڏهين آپ ري ما پاپ سين موڪل لي جاتا. پڇا آتي آپ ري امان آن ٻيھن سارون ڪيھنڪ سين پڻ لي آتا. آن آجايو ڪرڇ ڪو ڪرتا. سدائين اُستاد آن وڌان ري اجت ڪرتا. هيڪ ڏينھ اُٿان آپت ۾ صلاح ڪري ڪهيو تہ، آج آپين هيڪ جگ آن گلاس لي هلان. پڇي اُٿان جگ آن گلاس ڪائي را ليا آن او لاري ۾ آئي چڙهيا. جڏهين ايٺيان رو اُترڻ رو استاپ آيو. تڏهين او اُترِي آپ ري گهران سمھان روانا ٿي گيا. آن رستي ۾ جاتي جاتي جگ آن گلاس ري جادگري آئي. تڏهين جويو تہ جگ آن گلاس تو لاري ۾ وسري گيا. آن لاري تو چڙي ايٺيان سين الاهي آرگي ڪئي پري. اي ٻنهي لاري وانسي پڄتا پڄتا گيا پڻ لاري رسڻ ڪو ڏنھانتي. اي پريشان ٿي گهري آيا. آن اُٿان گهري روتي پڻ ڪو کاڌي. ڪي تہ، اُٿي ڏينھ اُٿان شهر گهمڻ سارون آپ ري مائتران سين موڪل لي پڻ ڪو گيا تا. آن ڏک ۾ اُٿان نان رات ري اُونگھ پڻ ڪو آئي.

سوال

1. به چوڪرا هتا او آڀت ۾ ڪي ٿيٽا؟
 2. بچل ڪرچي ۾ اوٿان ڪي ليو؟
 3. جڏهين لاري سين اُتريا تڏهين ڪي ٿيو؟
 4. لاري ري چٽن سين پڇي چوڪران ڪي ڪريو؟
- ليڪڻ واڙا: ماوو پگت، آسن داس آن جُمن داس.

سوال

1. ويري سي رو ڪيهڙو باغ هتو؟
 2. ويري سي ٻاڙيان ري مائيتران نان ڪي ڪهيو؟
 3. ويري سي پُنيا ڪوڻ ٿيو؟
 4. ويري سي ڪي ري ڪري پڳو؟
- ليڪڻ واڙين: رُوپان، مُرادان، پاگلي، سوڍي آن ٻيري.

9 اَنبان رو باغ

ويرسي رو هيڪ اَنبان رو باغ هتو. اَن ويرسي ري باغ ۾ اَنب پچي گيا
تا. جڏهين ويرسي باغ سين نسري گهري آيو. تڏهين ڏوسي نان گهيانتي
هُون پيچي گان ڪم سارون جائون تو، وانسي جوئي تہ ٻاريا اَنب نان توڙي
جائين. جڏهين ويرسي پيچي گان سين ڪم ڪار اُتاري گهران سمهو پڇو
وڙيو. تڏهين باغ نان چڪر ڏي پچي گهري آيو. اَن آتي سرت ڏوسي نان
گهيانتي تہ پاڙي را ٻاريا اَنب توڙي گيا آهي. پچي ويرسي ٻاربان را پڳ
ڪڍي ٻاربان پُنيا گيو. اَن ٻاربان ري مائيتران نان گهيانتي تہ اوهان را ٻاريا
مانهجا اَنب توڙي آيا آهي. هي مَنان ڏنڊ پري ڏيو. پچي ٻاربان ري مائيتران
پاڙي واران نان گهيانتي تہ ويرسي اسان سين ڏنڊ منگڻ آيو آهي. تڏهين
پاڙي واران فيصلو ڪري ويرسي نان ڏنڊ پري ڏنو. جڏهين ويرسي ٻاربان ري
مائيتران سين ڏنڊ لي گهري پڇو پي گيو. تڏهين رستي ۾ ڏنان تي تہ هيڪ
ماڙهو پيتو آهي. اَن او ماڙهو مين سمهو پيو آئي. تڏهين ويرسي ڊوڙهتو
ڊوڙهتو هيڪي وڻ هيٺا اُنڌي مُونه جائي ڪريو. اَن ڏوسي ڏناتني تہ وڻ هيٺا
تو مانهجو ڏئي ڪريو آهي. پچي ڏوسي ڊوڙهي ڊوڙهي جائي ويرسي نان
اُٺاڙيانتي اَن چور تو پچي گيو. اَن پچي او ڏڻي ٻائيڙي پيڙا ٿي آپ ري گهري
آيا

7 هُون هيڪ ڪَت آهان

مانهجي پيداس وڻ ري آهي. هُون روهيڙي ري لڪڙي سين پلي لگان
تي. اَن مانهجي لڪڙين وڍي آري تي لي جائي تا اَن مانهجي لڪڙي نان
چيري جندري اُتاري تا. اَن پچي مانهجي لڪڙي سين نموني نموني را پاگا اَن
ايسان ناهي تا. اَن ايسان اَن پاگان تي نموني نموني را مين تي چتر ڪڍي اَن
رنگ ڏي تا. اَن مَنان واڻ سين وڻي اَن وڏاڻ گهتي تا. پچي واڍا مَنان ويچي
تا. اَن ماڙهو مَنان لي جائي تا. ڪي تہ، هُون ماڙهوٺان ري گهر رو سنيگار
ٿيائنتي. اَن ماڙهو توڻي ڏوسين توڻي ٻاريا مين مٿي سوئي تا هُون اُوٺان نان.
آرام ڏيانتي. اَن هر ڪيڙي ڪنٽي سين اُوٺان نان بچائون تي. اَن جت آئي اُت
مَنان ڇڏي ڏين تا. هُون ڪاڙهي ۾ پئي ٻَڙان هُون ڪي ڪران هُون مجبور
آهان مانهجي جبان ڪو آهي. اِيئي ري ڪري هُون ٻولي ڪو تي سگهان.
تڏهين هُون ڪاڙهي ۾ پئي ٻَڙان.

سوال

1. هُون ڪي آهان ؟
2. هُون ڪيڙي ڪم آئون تي ؟
3. مين تي ڪي ڪڍي تا ؟
4. هُون ڪيڙي لڪڙي ۾ نهان تي ؟

لِڪڻ وارا: عالم چند، ڪرمڻ سينگ، چندر اَن راجش ڪمار.

8 کت تي جهڳڙو

هڪ ڏينھن ري وات آھي. تہ ھون آن مانھجو ابا شھر وادي ري ھت تي
گيا. آن وادي ري ھت تي اسان ھڪ سٺي کت لئي. آن پڇي اسين کت کتي
گھري آيا پي، تو رستي ۾ آتي آتي تڪر لڳي. آن کت جھري گئي. پڇي ھون
آن مانھجو ابا تڪرا ٻوھاري گھري کتي آيا. تڏھين گھران واران اسان نان
پڇيو اي ڪي ٿيو آھي. تڏھين مين آن مانھجي ابا وات ڪري سنڀرائي. آن
مانھجي ابا ڪھيو کت مين لئي آھي. آن مين ڪھيو کت تو مين لئي آھي.
ايئي وات تي اسان بيان رو جھڳڙو ٿيو. آن کت رستي ري وچ ۾ رکي آيت ۾
وڙھڻ لڳا. تہ اوچتي ھڪ لاري تڪي پي آئي آن اوئي آئي تڪر ھئي، ھون
آن مانھجو ابا وڙھي وڙھي ٿڪا، پڇي کت نان جوٽان ڪي! تہ کت جھري
گئي. کت را پاڳا کڏي ۾ پيا تا. آن کت رين ايسان پڪي تي پين تين. پڇي
ھون آن مانھجو ابا کت مٽي ڪو سوتا پت تي سوتا. پت تي سوئڻ سين اسان
نان سٺي اُونگھ ڪو آئي.

ٿڪيا. آن گھوڙا ٻڏي سٽا. تڏھين رات رو سجان ري گھوڙان نان
ڦوڪي ڦونڪي گئي. آن گھوڙا مري گيا آن جان اوھا سين پيادي گھري آئي.

سوال

1. رميش آن ھريش آيت ۾ ڪي ٿيٽا؟
 2. لاڏي لاڏي سين ڪيھڙو ترڪت ڪريو؟
 3. ڏوتي وٽ ڪوڻ آيو؟
 4. جان نان پاڻي ري تلا وٽ ڪي ٿيو؟
- لکڻ وارين: عالمان، پناڻي، مصران آن سٽو.

8 رَميش ري جان

سوال

1. هُون آنَ مانهجو ابا ڪيڻ ڪيا تا؟
 2. آسان واڍي ري هَت تي ڪي ليو؟
 3. ڪَت ڪَت رَڪي تي؟
 4. ڪَت نان آسان ڪي ڪريو؟
- لِڪڻ وارا: لال پونجو، حڪم، امولڪ آن پُتو مل.

رَميش آنَ هَرِيش بَڻهي دوست هتا. آنَ رَميش رو ويهان هتو. آنَ هَرِيش نان دعوت ڏنھانتي، تہ مانھجي ويهان تي ڪيھڙي پڻ ھالَت ۾ آئي، آنَ جانَ ۾ ھلي. هَرِيش ويهان تي ڪو پُجي سَگھيو. آنَ رَميش ري جانَ رواني ٿي گئي. تڏھين رَميش آپ ري امان نان ڪھيو. امان مانھجو دوست آئي تو اُوئي نان ميلھي. تڏھين اُوئي ري ما ڪھيو ھوئي ڏڪرا تون پلين جا ھون ميلھيس. پڇي رَميش رو دوست آيو آنَ او جانَ وانسين ڪيو. اُت جائي جوئي تہ جاني ھيڪي ڪو آھي. آنَ جاني سَجائي بازاران ۾ پيا ڦري. آنَ لاڏي لاڏي سين ترڪت ڪربانتي. آنَ لاڏي نان گزتر ڪوڙھيو ڪري ھيڪي پاسي ناڪي ڇڏيو آھي. آنَ لاڏي جواب ڏي پيسي رھي. پڇي هَرِيش سوچيائتي تہ ھي ھون ڪي ڪران. تڏھين اُوئي ڪان ۾ ھيڪ ڏوتي وٽ ڪيو. آنَ اُوئي نان ڪھيائتي ماسي لاڏي نان پُجي آو. تہ گزتر ڪوڙھ نان ڪي ڪرڻ ڪپي؟ تڏھين لاڏي ڪو پڻ وَرتي ڪو ڏنھي. آنَ اُوئي ري بيهن ڪھيائتي. ھون نارنگي ڏيائتي اُوئي نان ڪرائو. آنَ اُوئي ري بدن تي مڪو او نيڪ ٿي جاسي. پڇي ڏوتي آپ ري گھري آئي آنَ او نارنگي آئي هَرِيش نان ڏنھانتي. هَرِيش جائي آپ ري دوست نان ڪريائتي. آنَ پڇي اُوئي رو بدن تي مڪيائتي. آنَ او نيڪ ٿي ڪيو. تڏھين اوئيج لاڏي ري بيهن اُوئي سين پرتيائتي. آنَ سجا تياري ڪري پڇا گھران سَمھا رَوانا ٿيا. جڏھين وچ ۾ ھيڪي تلا مٿي رات

9 اَنب رو وَڻ

مين مانهجي گهر ري پاسي ۾ هيڪ اَنب رو وَڻ پوکيو تو. اُوئي نان هُون
 روحاني پاڻي ڏيتو اَن وَڻ ڏينهان تي وَڌتو گيو. پڇي اُوئي ۾ اِتو ته پُور لَگو.
 جِڪو وات ڪَرڻ سين ٻاهر هَتي. اَن ڪيھنڪ ڏينهان سين پڇي اُوئي ۾ اِتي
 اَنڙين لَگين. پڇي مين ڪي ڪَريو تہ، اَنب ري چوڌاري هيڪ وَڌي واڙ
 ڏنهي، اِئي ري ڪري ته مال پِيجو اَنب نان کائي جائي. هيڪ رات آسين
 سجائي گهر ۾ سَتا تا. اُوئي رات چور پڻ اَنب توڙڻ آيو. اَن مَتي رات پڻ
 اَنڌاري هَتي. اَن چور لَڪتو لَڪتو جائي اَنب توڙڻ لَگو. اَن اوچتي مانهجي
 اُونگھ ۾ اَنڪ کُلي، اَن جوڻان ڪي ته چور اَنب پيو توڙي اَن هُون ڏنڊو ڪَٽي
 چور وانسي ٿيو. اَن چور جين واڙ ٽپيو تو جائي ڪَتان ۾ ڪَريو. اَن ڊهوڙ
 ڪڍي جائي مين چور نان جَھليو. پڇي ڏاڍو ڪُٽيو. ڪُٽي ڪُٽي ري وچ ۾
 چور مانهجي هَتان سين چڏائي اَن پَجي گيو. هيڪ ڏينھ اَهڙي وائوڙ آئي
 جِڪي سين مانهجي اَنب رو وَڻ ڪَري گيو. اَن جِڪو اَنب لَگل هتا. او پاڻي ۾
 تَري گيا. نِنڊيان ٻاڙيان او اَنب پاڻي ۾ چُنڊي کاڌا، اَن اَنب کائي ڏاڍا راجي
 ٿيا. اَن منان ڏاڍو ڏُڪ ٿيو.

7 جانَ

ساڏوڙي ري جانَ جائي پَئي. اَن ڏوسين ساڏوڙي را گيت گائين پين.
 اُوئي را جاني جانَ ۾ جائي پيا. ساڏوڙي آپ ري ابا نان ڪَهيانتي تہ تُون
 گَھري پيس. اَن مانهجا ماما اَن ڪاڪا جانَ ۾ هَلين تا. اَن هُون پيرڙجي پَچو
 آئون. اَن تُون گَھري روڻي رو بندوبست ڪَري چڏي. ساڏوڙي ري جانَ رو
 ڍول وَجتو پَي آيو. ساڏوڙي ري اَمان اَن گان ري ڏوسين جانَ نان ڏيڪي گيت
 پين گائين. ساڏوڙي ري جانَ گَھري آئي. اَن ساڏوڙو جانيان نان روڻي پيو
 ڪرائي. روڻي ڪَراتي ڪَراتي ساڏوڙي ري پيت ۾ سُوڙ پيو. اَن ساڏوڙي ري ابا
 پَجي آپ ري ڏوسي نان ڪَهيانتي. تہ ساڏوڙي ري پيت ۾ سُوڙ پيو آهي. اَن
 آپين ڊاڪٽر وٽ تيڙي هَلان اَن ساڏوڙي رو علاج ڪَرائون.

سوال

1. ساڏوڙي ري جانَ ڪَٽ پَئي جائي؟
 2. ساڏوڙي ري ابا گَھري ڪي ڪَريو؟
 3. ساڏوڙو جانيان نان ڪي پيو ڪرائي؟
 4. ساڏوڙي ري پيت ۾ سُوڙ پيڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟
- لَکڻ وارين: رُوپان، مُرادان، پاگلي، ٻيري اَن سوڍي.

سوال

1. سيٺ گوگڙي ڪنان مين ڪي ليو؟
2. سيٺ ڪنان مين ڪي رکيو؟
3. سيٺ آن پٽيل ڪي ڪريو؟
4. گان ري پٽيل ڪيھڙو ڦيصلو ڪريو؟

لِڪڻ وارا: پڳت مهاو، چمن جاني آن آسن داس.

سوال

1. وَڻ نان روجاني ڪي ڏيتو؟
2. اَنب ري وَڻ ۾ ڪي لڳو تو؟
3. چور ڪي ليڻ آيو؟
4. وَڻ آسان ري ڪهڙي ڪم آئي تو؟

لِڪڻ وارا: عالم چند، ڪرمڻ سينگ آن راجيش ڪمار.

10 گهر ري پاسي ۾ بورڙي

آسان ري گهر ري پاسي ۾ هيڪ وڏي بورڙي پتل هتي. او بورڙي جام وڏي هتي. آن اُئي ۾ آسان را ٻاريا هينڌ ٻڌي لوڏا کاتا. آن اُئي بورڙي ۾ جام گهڻا مٺا پور لڳتا. آن آسين لڏتا لڏتا چُونڊي پور کاتا. آن ٻاريا آسان را ڪڏهي ڪڏهي پوران مٿي آڻت ۾ وڙهتا. آن بورڙي تي چڙهي پڇيو رانت پڻ رمتا. جڏهين رات ٿيتي تڏهين اُئي بورڙي ۾ رات ري ٿاڻي پڪي آئي پيستا. آن نموني نموني رين ٻولين ڪرتا. هُون آن پيجا ٻاريا آسين اُئي بورڙي هينا بيسي ڪچيري ڪرتا. گيت گاتا رانت رمتا. هيڪ ڏينھ ڪي ٿيو ته، ميه پيڙي آهيڙي وائوڙ آئي ڇڪي ۾ آسان ري بورڙي پاڙها نسري جائي آرگي ڪري. پڇي آسان ڪي ڪريو ته، گان ري ماڙهوٺان نان پيڙا ڪري اُئي بورڙي نان گيسلي جائي اُئي ري اُئي هند مٿي لڳائي. مٿي ميه ورسيو ڪيهنڪ ڏينهان ۾ بورڙي وڙي سائي ٿي آئي. آن سال سين پڇي وڙي اُئي بورڙي ۾ پور لڳو. آن پور لڳا آن آسين ٻاريا پيڙا ٿي پور کاتا.

6 تول

آسان ري هيڪي گان ۾ گوگڙي نُون رو وياج ڪور ماڙهو راهتو. اُئي سين ماڙهو تول اڏاڻا رکي پئسا ڪئي جاتا. هيڪ ڏينھ منان پڻ پئسي ري ڪپت پڙي. آن هُون پڻ اُئي گوگڙي سين ڪنان گهر را تول لي ڪيو. ڇڪي ۾ بولي، ڦلڙي، ڪُڙڪان را ٻه جوڙا هيڪ جوڙو الولڪ، چار ڪارڪان، اَن سون را هوم، چاندي رو وازلو، هيڪ هنسي هيڪ جوڙو ڪڙهولين، ٻه جوڙا هت ڦل، ڏس وينين، ٻه جوڙا ڪڙيان را، ٻه جوڙا ڪڙلا، ٻه جوڙا چاندي را نيور آن پڳان ري جانجهر اي سڄائي سون آن چاندي را تربڙ اڏاڻا رکيا. آن منان جتي پئسا ري ڪپت هتي، اُئي سين سين منان پئسا گهٽ ڏنھانتي. آن منان وڌيڪ ڪپا تي. آن پڇي لاچاري ۾ او پئسا ڪنيا. آن مٿي پنيان ۾ پاڻي ري گهٽتائي آوي. آن مٿي ڏڪار ري ڪري تول پڻ ڇڏائي ڪو سگهيو. جڏهين بيان سالان سين پڇي هُون سين وٺ پئسا ڪئي ڪيو. تڏهين گوگڙي ڪهيو تول ڇڏاڻ رو تائو ڪتم ٿي ڪيو. آن هي تاهجو ايٺيان تولان سين ڪو پڻ واستو ڪو آهي. آن هُون گهري پڇو آيو آن گان ري پتيل نان ڪهيو ته، سين گوگڙو مان مانهجا تول کائي پيو جائي. آن پتيل ڪوئي نيا ڪو ڪريو. پڻ سين نياگي گان ري پتيل نان اوڏائي ري لالچ ڏنهي. آن مانهجو نيا پتيل ٻوڙهي ڇڏيو. پتيل آن گوگڙو پيڙا ٿي تول کائي ڪيا.

جانجهر مانهجي آهي. تڏهين پيڄي گهيو جانجهر مانهجي آهي. ٽيڄي گهيو جانجهر مانهجي آهي. اين ڪري جانجهر مٽي نينگرڪين هيڪي پيڄي سين وڙهن لگين. ان هيڪي پيڄي نان ڪڙها هڻن لگين. اين ڪري ان گهڙا جهوريا ان لوهي ۾ رتين پرهين ٿين. تڏهين اوتان ۾ ننديڪي نينگرڪي ڪي ڪريو. ته جانجهر ڪٿي ترهي ۾ ناڪيتي پري. ان سجين لوهياري ٿي گهري آوين. ان مانهجي جند چٽي.

سوال

1. چوڪريئي شهر ۾ ڪي ري بازار ڏئي؟
 2. جانجهر ڪيڻ گئي؟
 3. ننديڪي نينگرڪي ڪي ڪريو؟
 4. نينگرڪيان آيت ۾ ڪي ڪريو؟
- لکڻ وارا: پڳت مهاو، چمنداس ان آسن داس.

سوال

1. اوني پورڙي را پور ڪهڙا هئا؟
 2. پورڙي تي ڪوڻ آئي بيستا؟
 3. پورڙي ري هينا ڪوڻ ڪچيري ڪرتا؟
 4. ميه آيو اوني ٿاڻي ڪي ٿيو؟
- لکڻ وارا: هاکم جي، پلجي پڳت ان ڪانجي جي.

11 رُوپاڙي گڏي

مانهجي گڏي نان لوڌ ۾ لوڌان تي. مانهجي گڏي ري لوڌ ڪٿ ۾ ٻڌل آهي. گڏي نان لوڌي لوڌي هون اُونگهاران تي. اَن مانهجي گڏي نان هون تيڙان تي. اَن مانهجي گڏي نان رانت رَمائون تي. هيڪ ڏينھ هون مانهجي گڏي نان گهر ۾ چڏي پاڻي ڀرڻ گئي تي. اَن هون پاڻي ڀري پڇي آئي. اَن جوڻان ڪي! مانهجي گڏي لوڌ ۾ آهي ڪونهي. اَن اڀيا اُها هون گڏي نان جوئي جوئي ٽڪجي گئي. پَن گڏي ڪو جڙي تڏهين هون روڻ لڳي. گڏي مانهجي جام رُوپاڙي هتي.

سوال

1. مين وٽ ڪي هتو؟
 2. گڏي سين هون ڪي ڪرتي؟
 3. مانهجي گڏي ري لوڌ ڪي ۾ ٻڌل هتي؟
 4. رُوپاڙي گڏي ڪي سڀان ري ناهل هتي؟
- لِڪَن وارين: رُوپان، ڀاڳلي، سوڍي اَن ٻيري.

5 چاندي ري جانجهر

هيڪ ڏينھ مانجھو اُبا شهر تي گيو. تڏهين هون ئي مانهجي اُبا ڀيرو شهر گيو. پڇي آسين سوناران ري بازار ۾ گيا. اَن اُت مين ڏنو تَه تولان رو ڪٽ ڀريو پيو آهي. جڏهين مين مانهجي ابا نان ڪهيو تَه مين تول لي ڏي. تڏهين مانهجي اُبا ڪهيو تَه تول تَه نينگرڪيان را آهي اَن تون ڪي ڪرس. تڏهين هون ڪاوڙجي زمين تي هيٺو ڪري اَن روڻ لڳو. پڇي مانهجي اُبا مين هيڪ چاندي ري جانجهر لي ڏني. اُوئي ۾ ننڍا ننڍا گگهريا لڳل هئا. اَن وَجڻ را ڏاڍا سٺا هئا اَن مين پَن ڏاڍا وڻيا. پڇي اُوئي نان هون گهري لي آيو. اَن کان رين نينگرڪين ڇڪو مانهجي جانجهر جوئي جائين. او ڪهين اي آسان نان ڏي. اَن مين آپ نان رانت رَمَن رو شوق هتو. اَن هون نينگرڪيان نان ڪاهتو اي جانجهر ڪونهي ڏيان. پڇي نينگرڪين روئي آپ ري گهري جاتين. اَن آپ ري مائيتران نان لي آئين. اَن هون اُوڻان نان جوڻ ڪو ڏيتو. اَن رليان ۾ لڪائي ڇڏتو. هيڪ ڏينھ هون جانجهر رليان ۾ لڪائي اسڪول ڀرھو گيو. اَن گهران را اُوندرا اُوئي نان ڪٽي گهران ري ٻاهرلي پاسي لي گيا. اَن جانجهر وٽ اُوندرا پيڙا ٿي ٻينا تا. اَن اوڙڪي ڪوتي سگهيا ته اي ڪي آهي. اتي ۾ نينگرڪين پاڻي ڀرڻ پي آوين. تڏهين جوئي تَه اُوندرا پيڙا ٿي ٻينا آهين. اَن جانجهر پاسي ۾ پئي آهي. اَن اُوندرا اُوڻان نان ڏيڪي پڇي گيا. اَن نينگرڪيان جانجهر ڪٽي لئي. جڏهين تڙهي مٽي گهڙا رکي هيڪي ڪهيو

12 رَٻڙ ري گڏي

جڏهين هُون نِنڊڪي هتي. تڏهين مانهجو ابا مين سارُون هيڪ رَٻڙ ري
 گڏي شهر سين لي آيو تو. آن پڇي مانهجي امان اُوئي گڏي رو پيهرَن آن
 پولڪو سيڙي ڏنانتِي. آن مانهجي ڏاڏي اُوئي سارُون لڪڙي رو هيڪ ننڍيو
 پينگهيو ٺاهائي ڏنانتِي. آن مين رانت رَمَن سارُون هيڪ ديوي هينا پنگليو
 ٺاهيو تو. پڇي مين گڏي آن پينگهيئي نان اُوئي پنگليئي ۾ لي جائي رکيا.
 آن گان رين نينگرڪين پَن مين وَت رانت رَمَن آتين. او پَن ٿڳرڪيان رين
 گڏڪين ٺاهي لي آتين. پڇي آسين سجين نينگرڪين پيڙي ٿي رانت رمتين.
 آن مانهجي گڏي سڄيان گڏيان سين روباڙي هتي. هيڪ ڏينھ هُون مانهجي
 ڏاڏي پيڙي ڪڪان نان گئي. جڏهين هُون مانهجي ڏاڏي پيڙي گهري پڇي
 آئي. آن جائي جوٿان تہ گڏڪي پينگهيئي ۾ اهي ڪونهي. نياگو ڪٿيو
 روڙڪين ڪري گڏڪي نان ڪُٽري ٿڪريا ٿڪريا ڪري ڇڏي. پڇي مين
 مانهجي گڏڪي ري ڏُڪ ۾ اُوئي ڏينھ روتي ڪو ڪاڍي تي.

سوال

1. گڏڪي ڪوڻ لي آيو تو؟
 2. پينگهيو ڪي ٺاهيو تو؟
 3. گڏڪي ڪي ري ٺاهل هتي؟
 4. گڏڪيان نان رمن سارون ڪي ڪي ڪرڻو پي تو؟
- ليڪڻ واڙو: ميارام پانچو

4 حاكم ري ڪڻڪ

هاڪم آپ ري بني ۾ ڪڻڪ چٽيانتي تي. آن رات ري ٿاڻي سوور ڪڻڪ را ڏاڻا ڪاڻ آتا. آن چٽل ڪڻڪ را ڏاڻا ڪائي جاتا. سووران نان پڄاڻ سارون ڪاڱران را اوڙا ٺاهيان تا. آن پڇي ڪڻڪ وڏي ٿي گئي. پڇي ڪڻڪ ري هڪل ڪرتا آن پڪي اڏاتا. جڏهين ڪڻڪ حاكم ري پڇي گئي. تڏهين حاكم ڪڻڪ نان وڏي آن ڪري ۾ پيڙي ڪريانتي. آن ڪري ۾ وڏو ڍڳ ڪريانتي. پڇي حاكم ٽيڪتر آن ٿريشر لي آيو. پڇي ٿريشر ڪڻڪ نان گهائي ڏاڻا ڪڍيانتي. پڇي حاكم ڪانتو لي ڪڻڪ ري توڙ ڪريانتي. آن حاكم ري ڪل ڪڻڪ پنجاه من ٿئي. پڇي گان را ٻاريا ڪڙاڪ لين آيا. آن اوٿان نان ڪڙاڪ ڏنانتي. آن ڪڙاڪ ٻاريا جام راجي ٿيا. پڇي حاكم رات رو ڪڻڪ ري ٻوريان وٽ سٽو تو. آن رات را چور آيا آن ڪڻڪ ري ٻورين چوري ڪري لي گيا. جڏهين ڏينھ اڳو ته حاكم اُئي جوئي ته ڪڻڪ رين ٻورين آهي ڪونهي. آن حاكم پريشان ٿي گهري آيو.

سوال

1. ڪڻڪ ڪي ري هتي؟
2. ڪڻڪ ڪي سين ڪڍي؟
3. ڪڻڪ ڪتي ٿئي؟
4. ڪڻڪ چوري ٿيڻ سين پڇي ڪي ڪريو؟

13 چلهي رو جهرڻ

مانهجو چلهو مٽي رو ٺاهل آهي. هيڪ ڏينھ مانهجي گھري مڃمان آيا
تا. آن مانهجي ڏوسي چانه ڪرڻ سارون اُٺي جائي چلهي ۾ جوت ٻاريانتي.
آن ديگڙي کڻي چلهي تي رکيائتي. آن جڏھين چانه اُڦڻ لڳي. تڏھين او
ڪاڍو کڻي جور سين چانه ري ھندي ۾ ڦيرائتي. جين جور سين ڪاڍو
ڦيرائتي. تو چلهي رو مارينگ جھري ڳيو. آن چانه جائي مانهجي ڏوسي ري
پگ مٽي ڏري. آن مانهجي ڏوسي رو پگ ٻري ڳيو. تڏھين اوئي آئي
مڃمانان نان ڪھيو آوهان ري ڪري مانهجي ڏوسي رو پگ ٻري ڳيو آهي.
هي آوهين پئسا ڏيو تہ ھون مانهجي ڏوسي رو علاج جائي ڪرائون.
مڃمانان ڪھيو تہ، چانه پياڙي ڏني مڙگوئي گلي پرها پيا. اين ڪھي مڃمان
اُٺي هليا ڳيا. آن ڏوسي نان ھون ڊاڪٽر وٽ لي جائي علاج ڪرايو.

سوال

1. مانهجي گھري ڪوڻ آيا تا؟
 2. مانهجي ڏوسي ڪي پي ڪريو؟
 3. چانه اُڦڻ ري ٿاڻي ڪي ٿيو؟
 4. پڇاڙي ۾ ڪي ٿيو. آن مڃمان ڪيڻ ڳيا؟
- لکڻ وارا: پُٽو مل، پرتاب، آن چندر ڪمار.

1. مسؤل روٽي ڪي ڪاڏي؟
 2. آسان ڪي پوڪيو تو؟
 3. ڏاڳي مٽي آسين ڪي لي ڳيا تا؟
 4. آسان ري مُلڪ ۾ ڪيھڙا ڪيھڙا ڏان وارا ڦصل ٿي تا؟
- لکڻ وارا: ڪرمڻ سنگھ، پُٽو مل آن راجيش ڪمار.

هڪ ڏينھن اُسين سڄائي گھر نان ڏي روتين کڻي ڪيتر تي ڳيا. سڄو ڏينھن ڪيتر ۾ ڪم ڪري سانج را ٽڪا ٿي گھري آيا. اُن اُسان نان کُڙ ڪو هتي تہ چُلھي تي رُڀ ڏُڙل آهي. اُن وانسي ڪُتان ڏُڙل رُڀ نان چتي چتي چُلھي را مارينگ ڪوتري ڪڍي ڇڏيا. اُن اُسان سڄان نان بک پڻ جام لڳي تي اُن پريشان ٿي ڳيا. تہ روتين ڪي مٽي گھڙسان. پڇي مانھجي اُمان ڪڙھان رو هڪ جيهڙو تيهڙو چُلھو ٺاهيو. جيڪي مٽي اڌ ڪچين اُن اڌ پڪين روتين گھڙي اُسان نان ڏنائتي. اُن اُسان او روتين ڪادين. پڇي مانھجي اُمان ڪھيو تہ، هڪ جاڻو جائي ڏاڪڻ ڏاھري ري تڙائي سين چيڪڙي مٽي ڪڍي لي آئي. پڇي مانھجو وڏو پاڻي تڙائي سين چيڪڙي مٽي ڪڍي لي آئي مانھجي اُمان نان ڏنائتي. اُن مانھجي اُمان هڪ سُنو اُن پلو چُلھو ٺاهيو. اُن اُوئي چُلھي مٽي گھڙل روتين جام سُنين هتين اُن اُسين سڄا کائي ڍاپيا.

سوال

1. چُلھو اُسان نان ڪيھڙي ڪم آئي تو؟
2. چُلھو ڪيھڙي سڀان سين ٺهي تو؟
3. اُسين ڪيڻ ڳيا تا؟
4. پڇو اُن سين ڪي ٿيو؟

لِڪڻ وارا: ڏنڄي مل، چمن جاني اُن هيمراج.

اُسان ري مُلڪ پاڪستان ۾ ڌانَ وارا قُصل گھڙائي ٿي تا. پڻ اُوٺان ۾ خاص ڪري ڪڻڪ، ٻاجري، گوٺار، مڪائي، سارن اُن پيجا ڪڙائي قُصل آهي. هڪ سال اڳ ري وات آهي. تہ هُون اُن مانھجو اُبا ٿر ۾ ڪيتر ڪيڙن ڳيا. اُن پڇي مين ڪيتر ۾ سُوھڙ ڪري اُڇو ڪريو. ڪيھنڪ ڏينھان سين پڇي ميھ ورسيو. اُن ڪيتر ۾ ريج جام ٿيو. پڇي اُسين ڪيتر ڪيڙن سارون هر اُن پيج ڏاڳي مٽي ٻڌي روانا ٿيا. اُن مٽي ميھ پڻ جام ورسيو پي. اُن اُسين توئي ڪيتر ڪيڙن لڳي ڳيا. جڏھن اُسين سڄو ڪيتر ڪيڙي رھيا. تڏھن اُسين گھري ڳيا. اُن توڙي ڏينھان سين پڇي اُسين ٻاجري رو ليڏان ڪڍڻ لڳا. ٻاجري اُن گوٺار پڇي راس ٿيا. اُن پڇي اُسان قُصل نان وڌي پيرو ڪريو. اُن قُصل ڪُٽي اُسان توڙ ڪري تو ٻاجري پنجاھ مڻ ٿئي اُن گوٺار ويس مڻ ٿيو. اُن پڇي اُسان آپ رو قُصل ڪُٽي جائي گھري پيرو ڪريو. اُن پڇي اُوئي ٻاجري نان مانھجي اُمان گھڙي سين پيسي، اُن اُسان نان روتني گھڙي ڏنائتي. اُن ٻاجري ري روتني جھڻ اُن مڪڻ سين اھڙي ڪاڻ ۾ پلي ٿي تي. اُن ٻاجري رو قُصل اُسان سارون اُن ماڙھوٺان سارون اُتم ڪيتي آهي. اُن برڪت وارو قُصل آهي. هڪ ڏينھن ٻاجري ري روتني گھي ۾ مسڙي هُون پاڻي پيئڻ ڳيو. اُن پڇو آيو تہ ٻاجري ري مسڙوڙي روتني ڪُٽو کائي ڳيو. اُن پڇي ڏنڊو ڪُٽي ڪُٽي وانسي ٿيو. پڻ ڪُٽو پڇي ڳيو.

سوال

1. موتي ڪيھڙو ماڙھو ھتو؟
 2. موتي نان سسري ڪٿو ڏيڃ ڏنو؟
 3. موتي او ڏيڃ ڪيڻ ڪريو؟
 4. موتي ري سسري نان خبر پڙي تڏھين ڪي ٿيو؟
- لِڪڻ وارو: ڏنڃي مل، پلجي مل آن ڪانجي مل

15 پوهنگري ري جمار

ھيڪ ڏينھ ھون ڌاترو ڪٿي ٻئي تي گئي. آن اُوها ھون پوهنگري سارون دريان را تيلو وڌي لي آئي. آن پڇي تيلو ڪڍي مين ڪاڙهي ۾ سُڪايا. جڏھين تيلو سُڪي ڪيا تڏھين مين ھيڪ پوهنگري ٺاھي. آن پوهنگري نان مين مٺ جھلڻ ري جگھا تي رتي ڏوري سين ٻڌي. پڇي ھون مانھجي پوهنگري سين ھون لوڙھو آن مارگ پوهاران تي. آن مانھجي پوهنگري پاڙي وارين منگي لي جائين تين. آن پوهنگري سين پوهارو ڪڍي ھون پاڻيھاري مٿي رکان تي. آن پوهارو ڪڍي ڪڍي نيٺ پوهنگري پري گئي. پڇي ھون وري درپ ليڻ گئي پڻ درپ ڪو جڙيا. پڇي مين مانھجي ڏي وٽ ڪجي ري ھيڪ پوهنگري منگائي. او مين سارون ھيڪ سني پوهنگري لي آيو. آن پڇي اوئي پوهنگري سين اوٽو پيجو پوهاري ھيڪي جگھا تي رکي ڇڏي. آن گان وارين پوهنگري منگڻ آئي ھون ڪو ڏيئي.

سوال

1. پوهنگري آسان ري ڪيھڙي ڪم آئي تي؟
 2. پوهنگري ڪيھڙي ڏوري سين ٻڌل ھئي؟
 3. نيٺ ڪي ٿيو؟
 4. مين پوهنگري ڪين ٺاھي؟
- لِڪڻ وارين: عالمان، پٺاڻي، مصران آن سٽو.

16 کجی ری پوهنگري

تڙ ۾ آسان وٽ ڌرپ ڪو تا ٿي. هيڪ ڏينھ مین مانھجي ڌڻي نان
 ڪھيو تہ، جڏھين اوهين سلام ڪوٽ ڄاڻو. تڏھين هيڪ کجی ری پوهنگري
 ليتا آيا. هُون ڪتا ڏينھ ڏوسيان سين پوهنگري منگي منگي گھر رو پوهارو
 ڪڍيس. هيڪ ڏينھ مانھجو ڌڻي سلام ڪوٽ ڳيو. اُن کجی ری سُني
 پوهنگري لي آيو. اُن پڇي کان رين ڏوسين پوهنگري نان جوڻ سارون آئين.
 هيڪ ڏينھ تڪڙ ۾ مين پوهارو ڪڍي پوهنگري اوٽي مٿي ڇڏي ڏنهي. اُن
 هُون تڙهي مٿي پاڻي ڀرڻ ڪئي. اُن اُوئي ڏينھ ميھ اهڙو گھاتو آيو جڪو هُون
 پڇي تراپو ٿي گھري آئي. اُن پاڻي را گھڙا رکي پوهنگري نان جوڻ لڳي، پڻ
 پوهنگري ڪو جڙي. اُن پوهنگري ميھ ري پاڻي ري ننڍي ۾ تري الائي ڪيڻ
 ڪئي. اُن مِنان الاهي ڏُڪ ٿيو. جي هُون پوهنگري نان سولي جگھا تي رکي
 ڄاڻو تو نيڪ هتو.

سوال

1. پوهنگري ڪيڻ منگڻ جاتي؟
2. پوهنگري ڪٿ سين لي آيو؟
3. پوهنگري ڪي ري ٺهيل هتي؟
4. پاڻي ڀرڻ ڪئي تي پڇي ڪي ٿيو؟

لکڻ وارو: ميارام پانچو

2 ڏيڄ

مانھجي کان ۾ موتي نُون رو هيڪ ماڙهو هتو. جڪي رو ويهان هيڪي
 پاڳيئي ري گھري ٿيو. اُن اُوئي ري ساسري موتي نان ڏيڄ جام ڏناتي. اُن
 موتي اهڙو هتو جڪو گھر ۾ چانه پڻ سلیماني پيتو. اُن اُوئي ري سسري
 تولان سين ڪري، مال سين لي جھڻ جھڻڻ را ماتلا پڻ پيرا ڏنا. هيڪ ڏينھ
 موتي نان پئيسان ري اهڙي ڪپت پڙي، جڪو آپ را ٽول ڄائي چيلهار ري
 مولي واڻي وٽ اڏاڻا رکيا. اُن ٿوڙي گھڻي ڏينھان سين پڇي او ٽول وياج ۾
 ٻڏي ڳيا. پڻ اُوئي آجان سڏي ٽولا ري خبر ڪو لئي. اُن جڪو هيڪ در تي
 چاڙي هتي. او پڻ پُٽو ٿورائي بچاند ري پڙي ۾ ويچائي آيو. هيڪ ڏينھ اُوئي
 ري سسري نان خبر پئي تہ مانھجي جوڻاين آپ رو گھر پينگ ڪري ڇڏيو.
 تڏھين آپ ري مٿي تي هٿ هڻي ڪھيانتی اي پلي پڳوان اي ڪيھڙو جوڻاين
 آهي. جڪو پورو مٿي ري وچ رو ڪوڪو ٿي لڳو آهي.

1 ڪارو گڏهي

هيڪ ماڙهو هتو جڪي روئون ڪاجو هتو. اُوئي رو هيڪ ڪارو گڏهي هتو. اُن او ڪَن سين ڪولهو هتو. ڪاجو پڻ هيڪي اُنڪ سين ڪاڻو هتو. اُن ڪاجو روج گڏهي مٽي گدرا ڪئي ڳان ڳان ۾ ڦري ڄائي ويڇتو. اُن ڪاجي رو دندو جام سُنو ٿيتو. اُن ڪاجو آپ ري ٻچان رو سڦر گذر ڪرتو. هيڪ ڏينھ ڪاجي را گدرا ڪئي ڳيا. اُن ڪاجو هيڪ گدران ري واڙي تي ڳيو. اُن اُت هيڪ گدران ري واڙي رو رڪواڙو ماڙهو پينو تو. اُوئي روئون راجو هتو. “تڏهين ڪاجي راجي نان ڪهيو پايا مينان سُنا سُنا گدرا ڏي.” اُوئي سُنا سُنا گدرا چُونڊي اُوئي نان ٻوريئي ۾ گهتي ڏنانتِي. اُن ڪاجو گدرا ڪئي ڳان ۾ ويڇڻ ڳيو. گدرا ويڇي ڪاجو گهران سمهون روانو ٿي ڳيو. اُن او وڊي ۾ گڏهي نان ڪٽڪاري ڪرتو پي آيو. اُن آتي آتي ڪاجي نان ڪٽڪاري وسري پري ڳئي. تڏهين ڪاجو زمين ڪوترڻ لڳو. زمين نان ڪوتري ڪوتري ڪڏا هڻي ڇڏيا پڻ ڪٽڪاري اُوئي نان ڪو جڙي. تڏهين اُوئي وٽ هيڪ ماڙهو آيو. اُن ماڙهو ڪهيانتي پايا تون ڪي تو جوئين. تڏهين ڪاجي وڙتي ڏي ڪهيانتي پايا مانهجي ڪٽڪي گوراڻي پري. اُن پچي او ماڙهو پڻ اُوئي پيرو جوڻ لڳو. توڙهي دير ۾ اُوئي ماڙهو گڏهي نان ڪٽڪاري ڪري پري

روتِي ڏيڄ لي آپ ري گهري ڳئي. اُن ما روئي روئي اُن پُنان مٽي پُڙڪلا ٻڌي سُوئي رهي. اُوئي نان نينگري اُن نينگري ري ٻاپ ڏڪ هڻيا تا. اُوئي ري ڪري پُنان ۾ گهڻو سُوڙ هتو. اُن سُوئي هڻاڻ سارون پئيسا پڻ ڪو هتا.

سوال

1. ماسينگي ري ڪتي نينگري هتين؟
 2. ماسينگي اُن اُوئي ري ڏوسي ڪيهرِي سَلاه ڪري؟
 3. نينگري ري ٻاپ اُن نينگري ڪي ڪريو؟
 4. نينگري ري ما نان ڪُٽڻ سين پچي ڪي ٿيو؟
- لکڻ وارا: آسن داس، پڳت مهاوو اُن چمن داس.

1 نينگرين سارون ڏيڃ

هيڪي گان ۾ هيڪ ماڙهو هتو. اُوئي روئون مهاسينگو هتو. اُوئي رين رگو نينگرين هتين. اُن چوڪرو هيڪ ڪو هتو. اُن مشڪين پڻ هتو. هيڪ ڏينھ اُوئي اُن اُوئي ري ڏوسي سلاه ڪري. اُن آپ ري وڏي نينگري نان پيرٿاڻ رو سوچيو. اُن اُوٿان ڪهيو ته آپين تو مشڪين ماڙهو اهان. اُن هيٺائي ڏيڃ را تربڙ تراڙي ليتا ٿيان. پڇي او بڻهي ماڙهو مجوري ڪري هيڪ پيهلڪا وڏي پيتي لي آيا. اُن اُوئي پيتي نان سجا گان وارا جوڻ آيا. اُن سجان واکاڻي. پڇي وڙي هيڪ بولي. هيڪ هنسي اُن سيرڪ پترڻو لي آيا. جڏهين نينگري نان پيرٿائي تڏهين نينگري را ماما پڻ مامهيو ڪري لي آيا. اُن جام ڏيڃ لي آيا. پڻ نينگري آپ ري ما اُن باپ نان ڪهيو ته، اوهان ڏيڃ ٿوڙهيو ليو آهي. تڏهين مائيتران ڪهيو آسپن آپ مشڪين ماڙهو اهان. اُن آپ ري هال سارون ڏيڃ ڏنھو آهي. تڏهين نينگري جام ڪاوڙي اُن آپ ري ما نان ڪهيانتي تاهجا ڏيڃ را چڪو پڻ ٿول آهي او مينان ڏي. تڏهين ما ڪهيو هون مانهجي باپ رو ڏنھل ڏيڃ تنان ڪو ڏيان. اُن تاهجي باپ را چڪو ٿول ليل آهين او تون لي. تڪي مٿي نينگري ڪاوڙجي آپ ري ما نان ڪهيانتي. اُن اتي ۾ اُوئي رو ابا پڻ آيو. اي وات سنڀري اُوئي پڻ آپ ري ڏوسي نان ڪهيانتي. اُن اُوئي رو سڄوئي ڏيڃ نينگري نان ڏنانت. اُن نينگري روتي

ڪريانتي. تڏهين ڪاجي ڪهيو او پايا ڪٽڪاري تنان جڙي آهي. هي تو مينان ڏي.

سوال

1. ڪاجو روزاني گڏهي مٿي ڪي ويڇتو؟
 2. هيڪ ڏينھ ڪاجي را ڪي ڪٿي ڪيا؟
 3. ڪاجو گدرا ويڇي ڪي ڪرتو؟
 4. هيڪ ڏينھ وڏي ۾ آتي ڪاجي نان ڪي ٿيو؟
- لِڪڻ وارين: عالمان، پناڻي، مصران اُن سٿو.

1. ويرسي ري گهر ري پاسي ۾ ڪي پيٽل هتي؟
 2. سوڻ ۾ ڪي رهاتو؟
 3. ويرسي وڏي مٽي ڪي ڏٺا تي؟
 4. سَرپ ري پڇي جاڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟
- لِڪڻ وارين: عالمان، پٺاڻي، مصران آن سٿو.

2 ڪُبو تر گهوڙو

ڪانجي رو هيڪ گهوڙو هتو. اُوئي رو نُون ڪُبو تر هتو. ڪُبو تر گهوڙو هَلڻ رو جام سُنو آن سورهو هتو. آن جڏهين ڪيڻ جاتو تڏهين اُوئي مٽي سونَ را سنج ڪري جاتو. آن ڪُبو تر گهوڙو سوتاران رو گهمال هتو. آن وڏا وڏا ملاڪڙا ڪٽي آتو. هيڪ ڏينھ ڪانجي آپ ري گهوڙي نان ملاڪڙي ۾ پڄائي پڄائي سانج رو گهري آيو. آن گهوڙي نان ٻڌي سڄائي سُوئي رهيا. آن رات ٿاڻي خبر نان گهوڙي نان ڪهي ٿاڻي چور چوڙ ڪيا. جڏهين ڏينھ اُگو تہ جوئي گهوڙو کونتي سين ٻڌل آهي ڪونهي. پڇي ڪانجي گهوڙي را پڳ ڪٽي روانو ٿي ڪيو. هَلتي هَلتي وڏي ۾ بيان گهوڙان تي بہ ماڙهو پيرا ٿيا. اُوٺان نان پيچاري پُچيانتي تہ اوهين ڪٿ تا جاتو. تڏهين اُوٺان ڪهيو آسين پٽيلان ري گان جاتون تا. تڏهين ڪانجي ڪهيو منان پڻ پيرو تيڙتا هلو. آن اُوٺان ڪهيو آسين تنان ڪو تا تيڙي هَلان. اين ڪهي او تو روانا ٿي ڪيا. پڇي ڪانجي اُوٺان پُنيا پيادو روانو ٿي ڪيو. جڏهين او ماڙهو پٽيلان ري گان ۾ جائِي پُگا. تڏهين ڪانجي پڻ پٽيلان ري گان جائِي پُگو. پڇي گان ري پٽيل اُوٺان ري ڪاڻ پيٽ ۾ سُنِي ڪاتري ڪريانتي. پڇي گان ري پٽيل اُوٺان نان ڪهيو تہ، اوهان ۾ چڪو پڻ نوي وات سنڀراسي اُوئي نان سوني را سنج آن هيڪ گهوڙو ڏٿيس. پڇي پٽيل آپ ري هيڪي مَنچي نان ڪهيانتي چڪو پڻ نوي وات ڪري سنڀرائي تو او تنان لڪي آهي. تڏهين ڪانجي نوي وات

16 کارو سرپ

ویرسي نون رو هيک ماڙهو هتو. اُوئي رو هيک گهر هتو. اُوئي ري گهر ري پاسي ۾ هيک وڏي جُهوني جاز پيٽل هتي. اُوئي جاز ۾ هيک وڏو سوڻ هتو. اُن اُوئي سوڻ ۾ هيک کارو سرپ راهتو. هيک ڏينھن اِن ٿيو تہ سرپ سوڻ سين ٻاھر نِسري آيو. اُن چوڻ ڪرڻ سارون ویرسي ري گهر ري وڏي تي پيسي رهيو. اُن ویرسي ڏينھن اُگي رو گهر سين نِسري ٻاھر جائي پينو. اُن جوئي تہ وڏي مٿي کارو سرپ پينو آهي. اُن ویرسي ڏانتي تہ ڪاري سرپ ري مٿي تي هيک مڻ پئي آهي. اُن ویرسي نان کيال آيو تہ سرپ نان ماري اُوئي ري مڻ ڪڍي ليان. پڇي ویرسي گيڏي ڪٽوئي سرپ نان مارڻ سارون اگتي گيو. تڏھين سرپ گسڪڻ لڳو. اُن ویرسي تڪو تڪو اُوئي پنيا پڳو. توئي سرپ تڪو پڇي جائي ویرسي ري جاز ري سوڻ ۾ وڙي گيو. تڏھين ویرسي ڪي ڪريو تہ اُوئي سوڻ ۾ ڪُجهات گهتي اُن اُوئي نان پوري ڇڏيائين. اُن ڪيھنڪ ڏينھان سين پڇي سرپ مري گيو. تڏھين ویرسي ڪي ڪريائين، تہ ڪوڏار لي سوڻ نان ڪوترڻ لڳو. جوئي ڪي تہ سرپ مو پيو آهي. اُن سرپ ري مڻ هيڪي پاسي پئي آهي. پڇي ویرسي اُوئي سرپ ري مڻ ڪڍي لپانتي. اُن هيڪ وڏو جادو گر ٿي گيو. اُن سنا پيسا ڪماتو اُن آپ ري بچان ري پيت پاڙتو.

ڪريائين تہ، تاهجي ابا مين سين ترانبي ري اڪري لڪي ڪول ڪريو تو. مانھجي وڏ ڪنوار ڏڪري اُن سوني رو سنج اُن گهوڙو تنان ڏيس. اُن ڪانجي ڪهيو هي او منان ڏي. اُن مڻجي ڪتاب مٿي وات لڪيائين. اُن ڪانجي ڪهين تي تاهجي ڪتاب ۾ پڻ لڪيل آهي. پڇي پٽيل ڪانجي نان سوني رو سنج ڏنو. اُن پٽيل ڏنائين تہ ڪانجي سوني رو سنج تو لي گيو. تڏھين ڪانجي نان پٽيل ڪهيو تنان نوي وات سنڀرائون. تون سوني را سنج پڇا ڏي ڪانجي ڪهيو نڪ آهي. پڇي پٽيل ڪانجي نان ڪهيو زمين رو وچ ڪهيو آهي. ڪانجي ڪهيو تون اُتر هينو هون چڙهان گهوڙي مٿي اُن پڇي تنان زمين رو وچ ڏسان. ڪانجي گهوڙي مٿي چڙهيو اُن پٽيل نان ڪهين تي زمين مٿي ساريڪو ليڪو ڪڍ. اُن چاري پاسي ڪڇي آو. تہ زمين رو وچ ڪهيو آهي. تڏھين وڙي پٽيل هارجي گيو. اُن ڪانجي او رو او سوني رو سنج اُن ڪبوتر گهوڙو ڪٽيائين. اُن پڇي پٽيل آپ ري وڏ ڪنوار نينگري نان ڪانجي سين پيرٿائي اُن گهوڙي مٿي چاڙهي آپ ري گهران نان روانو ڪريائين.

سوال

1. ڪاڙو واسينگ سَرپ ڪي ۾ رهاتو؟
 2. ڪيتر ۾ ڪي پيٽل هتي؟
 3. وانڪي گلولا ڪي نان پي هٿيانتِي؟
 4. سَرپ نان گلولا لڳڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟
- لِڪڻ واڙا: ماوو پگت آن پانچارام.

سوال

1. گهوڙي رو نُون ڪي هتو؟
 2. ڪانجي پتيل سين ڪيهڙي وات ڪري؟
 3. ڪانجي رو گهوڙو ڪين چوري ٿيو؟
 4. ڪانجي ڪيهڙي سوال تي گهوڙو پڇو لي آيو؟
- لِڪڻ واڙا: ڏنڇي مل، پلجي مل آن ڪانجي مل.

3 پڙهال چتون

هیک ڏينه لال ري باهرين سال ري خوشي هتي. آن لال رو ڪاڪو لال ري گهري آيو. آن خوشي ري ڏينه تي لال ري ڪاڪي لال نان هیک ڏينڊيو چتون آئي ڏنو. لال چتون نان پاڙي وڌو ڪريو. آن چتون رو نان هيرو رکيان تي. هیک ڏينه لال را مائيتر گهر سين باهر ګيا تا. آن لال گهري هيڪلو هتو. آپ ري چتون هيري نان ٻولي سڪاڻ لگو. هيري نان هیک اکر سڪايان تي او اکر مدد هتو. هيري چتون مدد اکر پڪو ڪريو. آن چتون ٻولڻ لگو مدد مدد. لال هيري چتون نان پيجي ڏينه وڙي اکر سڪاڻ لگو. لال هيري چتون نان پيجو اکر پوليس رو سڪايو. هيري چتون پوليس رو اکر پڪو ڪريو. چتون ٻولڻ لگو پوليس پوليس. لال وڙي هيري چتون نان ٻڙهي اکر پيرا سڪايا. هيري چتون ٻڙهي اکر پيرا ڪهيا مدد پوليس مدد پوليس. جور سين هيري چتون ڪهيو. لال ري گهر ري باهرلي پاسي به پوليس وارا پيتا تا. ٻڙهي پوليس وارا چيڪائي چيڪائي ڊوڙهي لال ري گهتي تي آيا. آن جور سين ڊرواجو وڄاڻ لگا. لال چيڪائي سين ڊرواجي تي باهر نسري آيو. آن به پوليس وارا گهتي تي پيتا آهي. اوتان لال سين پڇيو ته. اسان نان ڪي سڌ ڪريو. لال وڙتي ڏني ته مين اوهان نان ڪو سڌ ڪريو. آن پوليس واران ڪهيو ته، اسان نان ايئي گهر سين آواج آيو. مدد پوليس مدد پوليس. اسين تڏهين ڊوڙهي آيا آهان. لال وڙتي ڏني ته هون مانهجي چتون هيري نان ٻولي

15 واسينگ سرپ

هیک ماڙهو هتو. اوتري رو نان وانڪو هتو. آن اوتري ري ڪيتر ۾ هیک وڏي جاڙ پيٽل هتي. آن اوتري ۾ هیک وڌو آن ڪارو واسينگ سرپ راهتو. جڏهين وانڪو ورساڙي رو ڪيتر ڪيڙتو. تڏهين او اوتري ڪاري سرپ سين جام پيهاجتو. هیک ڏينه اوتري وڏي تي سرپ نان مٽو ڏنانتو. وانڪو تو وڏو چڏي هیکي پاسي ٿيو. آن سرپ تو مٽي ګيو. هیک ڏينه اسور رو ويهلو وانڪو ڪيتر ۾ چهار هڪل ګيو. آن اوتري ٿاڻي وانڪي گوڦيئي ۾ گلولا گهتي پڪيان نان پي هٿيانتو. آن ايئي نان خبر پئي ته هیک گلولا جائي اوتري سرپ نان لگو. آن اوتري سرپ وانڪي سين وير رکيانتو. جڏهين چهار هڪلي هڪلي ڏينه آنتوئي ري ٿاڻي وانڪو گهري آيو. آن هت پگ ڏوئي آن روتي ڪاڻي ڪت تي سوئي رهيو. آن رات رو سرپ ايئي را پگ ڪئي آئي وانڪي ري ڪت ٿاڻي پينو. آن سرپ هڙبٿيا هڙبٿيان ڪري وانڪي ري ڪت مٽي چڙهڻ لگو. تو اوتري ٿاڻي وانڪي رو چوڪريو پيشاب ڪرڻ سارون اُنيو. او جانچي ته ڪارو سرپ ڪت تي چڙهي پيو. اوتري رڙ ڪري آپ ري ابا نان جاگويانتو. آن ڪهيانتو ابا تنان ڪارو سرپ ڪاڻي تو. تڏهين اوتري رو ابا هڙاڦ ڪاڻي جاگيو. آن ٿپو ڏي جائي ګيڏي ڪٿيانتو آن سرپ نان ماريان تي. آن وانڪي ري هياتي بچي ګئي.

سوال

1. پاڻي هاري ڪيڻ گڏي پي؟
2. ميه ورس تي ٿاڻي ڪي ٿيو؟
3. پگ ٿڙڻ سين ڪي ٿيو؟
4. ٺڪا ٿيڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟

لڪڻ وارا: ڏنڇي، پلجي، ڪانجي آن هيماڄ.

سوال

1. لال نان ڪاڪي ڪي ڏنو؟
 2. لال وٽ به ڪوڻ آيا تا؟
 3. لال هيري چئون نان به اکر ڪيهڙا سڪايا؟
 4. پوليس واران نان ڪيهڙو آواج آيو آن ڪي ڪهيان تي؟
- لڪڻ وارا: لال پونجو، حاڪم، امولڪ آن پتو مل.

جڏهين هون ننڍپڻو هتو. تڏهين مين مانهجي آبا نان ڪهيو ته مينان هيڪ
 موريئي رو پڇيو جهلي آئي ڏي. پڇي مانهجو آبا جهنگ سين هيڪ موريئي
 رو پڇيو جهلي آيو. آن پڇيو مينان آئي ڏنو. آن اوئي نان مين پاڙي پوسي وڌو
 ڪريو. موريو ڏاڍو سٺو پڪي هتو. موريو مٺي ٻولي رو هيڪ پيارو پڪي هتو.
 موريئي ري پنڪان رو رنگ ڪاجريو، سائو آن ڪارو هتو. موريئي را پڳ
 ڪارا آن نس درگهي هتي. جڏهين ورسارو آتو ته موريو ڪڙهي ڪرتو. آن
 مٺي ٻولي ٻولتو. موريو ڪڙهي ڪرتو تڏهين مينان ڏاڍو رڳاڙو لڳتو. موريو
 باغان رو پڪي آهي. موريو گهر ۾ ٻولتو پلو لڳي تو. هون موريئي نان هٿان
 ۾ جهلي رانت رمتو. هيڪ ڏينھ اوچتو ٻلي موريئي پٺيا ٿئي. هون ڊوڙهي آيو
 آن موريئي نان ٻلي سين ڇڏايو. موريو چوڻ پڻ چڱي تو. آن موريو سرپ رو
 پڻ ڏسمن آهي. موريو سرپ نان جهلي جام اونچو اڏي جائي تو. آن اوها
 سرپ نان هينو ڪري ناڪي تو. آن سرپ مري جائي تو.

ورساري ري مند آئي آن ميه جام ورسيو ڪو ماڙهو ويچارا ڪيتر پيا
 جائين. آن ڪو ماڙهو سوڙه پيا ڪرين. آن گان رين ٻائين روئي ڪٿي ڪيتر پين
 جائي. هيڪي ٻائي آپ ري ڏڪري نان گهيانتي. به گهڙا ڪٿي جا آن ٿپري
 ري توپي سين پلر پاڻي را پري آو. نينگري گهڙا ڪٿي ٿي ٿپري ري توپي تي
 پاڻي ڀرڻ ڪئي. جڏهين توپي سين گهڙا پري پڇي گهران نان آئي پي، ته
 اوچتي ڪٿي تي ڪيڻ ڪري آن گاج وڌو نڪا ڪريو. اوئي نڪا سين پاڻيهاري
 را گهڙا هينا ڪري گيا. آن پڇين پاڻيهارين اوئي نينگري مٿي هسي آن تارڙين
 وڃاڻ لڳين. پڇي او پاڻيهاري ويچاري مونھ اوتاري هيندوئي ڪٿي آپ ري
 گهري آئي. جڏهين ما پڇيو ڏڪري گهڙا ڪيڻ آهي. تڏهين ڏڪري ڪهيو
 آڻي ڪاري ڪٿي مٿي ڪيڻ ڪري. اوئي ٿاڻي مانهجو پڳ ٿڙهي گيو. آن
 گهڙا هينا ڪرڻ سين جھري گيا. آن هون هيندوئي ڪٿي گهري آئي. تڏهين
 اوئي ري ما ڪهيو. گهڙا جھريا تو گهوڙا پڻ تون ته بچي. اي ايشور ري
 وڏي دايا آهي. ته تنان ڪئين ڪو ٿيو.

سوال

1. پاڻي ڀرڻ ڪوڻ جاتين؟
 2. پاڻي ڀرڻ واري روئون ڪي هتو؟
 3. پاڻي ڪٿي ڀرڻ جاتين؟
 4. گهڙي جهرڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟
- ليکڻ وارا: عالمچند آن چندر

سوال

1. موريو ڪوڻ جهلي آيو تو؟
 2. موريو ڪيهرڙي رنگ رو هتو؟
 3. هون موريئي سين ڪي ڪرتو؟
 4. موريو سرپ سين ڪيهرڙي حالت ڪري تو؟
- ليکڻ وارا: لال پونجو، حاکم، امولک، ڀٽو مل آن گوردن.

آسان ري گان ۾ پاڻي ري جام ڪوٽ هتي. اُن مال ري پيئڻ سارون پڻ
 پاڻي ري ڪوٽ هتي. اُن هيڪ ڏينھ گان ري ماڙهوٿان اي سلاھ ڪري تہ آئين
 سڄائي گان را ماڙهو پيڙا ٿي ڦوڙهي ڪري نلڪو لڳائون. پڇي ايئي وات
 گان ري ماڙهوٿان ڦوڙهي ڪري گان ري پٽيل نان ڏني. اُن پٽيل شهر سين
 هيڪ سٺو نلڪو لي آيو. اُن مستري پڻ پيڙو تيڙي آيو. اُن آسان هيڪ سٺي
 جڳها جانچي اُت بورينگ ڪريو. بورينگ ڪرڻ سين اُت منو اُن پلر پاڻي
 نسرڀو. اُن گان را ماڙهو جام راڄي ٿيا اُن ايشور ري نون ري خيريات ڪري.
 پڇي هيڪ ڏينھ نلڪو خراب ٿي گيو. اُن گان را ماڙهو ڏاڍا پاڻي سارون
 پریشان ٿي گيا. پڇي گان را بہ ماڙهو مستري نان تيڙڻ گيا. اُن مستري نان
 تيڙي آيا اُن مستري نلڪو ناھي ڏنان تي. اُن راڄ واڙا راڄي ٿيا. پڇي هيڪ
 ماڙهو گڏهي نان پاڻي پياڙڻ آيو. جڏھين گڏهي پاڻي پيئي ڍاپيو تڏھين پڻوتان
 هٿ لڳو. پڻوتان هٿي هٿي اوچتي لت نلڪي ري هتي نان لڳي. اُن نلڪي
 رو هٿو جُھري گيو.

آسان ري گان ۾ هيڪ تڙهو آهي. اُوئي تي گان رين سڄين پاڻيھارين
 پاڻي ڀرڻ ڄائي تين. اُوٿان پاڻيھاريان ۾ هيڪي پاڻيھاري رو نون سورث هتو.
 جڪي ري ساسو جام ڏڪياري هتي. اُن اُوئي رو سڌرڻ رو ڪوئي وسيلو ڪو
 هتو. اُن او جام اڙانگي هتي. هيڪ ڏينھ سورث جڏھين پاڻي ڀري پڇي
 گھري پي آئي تڏھين وڌي ۾ اُٿرڪي هيني ڪري. اُن گھڙا جُھري گيا. پڇي
 اُوئي پيڄيان پاڻيھاريان نان ڪهيو، هُون گھري ڪوتي هلان ڪي تہ منان
 مانھجي نياڳي ساسو ڪُٽسي. پڇي پيڄين پاڻيھارين تو گي هلين اُن او پُٺيان
 رهي گئي. مٿي تو ڏينھ آنتوجي گيو. پڇي اُوئي ڪي ڪريانتي تہ او ساسو
 ري مار سين بچڻ ري ڪري پيڄي تڙهي تي گئي. اُن اُت مال ري پاڻي پيئڻ
 ري اوڙي ۾ جانچي تہ هيڪ پيڄو گھڙو پيو آهي. اُن وڇاري اُوئي گھڙي نان
 پاڻي رو ڀري گھري ڪئي آئي. اُن سورث ڏاڍي راڄي ٿئي. اُن نياڳي ساسو
 ري مار سين بچي گئي.

12 ميهندي

سوال

1. نلڪي ۾ ڪيھڙو پاڻي نَسريو؟
 2. ڦوڙهي را پٽيسا ڪي نان ڏنا؟
 3. نلڪو ڪين جُھريو؟
 4. گان ري ماڙھوٿان ڪيھڙي سَلاھ ڪري؟
- لِڪڻ وارا: عالمچند، ڪرمڻ سينگ آن راجيش ڪمار.

ميهندي آسان نان ويهان آن پَرَب ري ٿاڻي ڪَم آئي ٿي. آن ويهان ۾ لاڏو لاڏي آپ ري هٿان پَگان تي ڏي تا. ميهندي آسان نان خوشي ري ٿاڻي ڪَم آئي ٿي. ميهندي تو ميهندي آهي. ميهندي ري سَوا لاڏو لاڏي اڏورا آهي. ميهندي نان هر ڪوئي ماڙهو پڻ هٿان پَگان تي لڳائي تو. ميهندي نان هٿان پَگان تي لڳاڻ سين پڇي ميهندي رو رنگ رتو ٿي تو. ميهندي ۾ سُرهِي ڏپ آئي ٿي. آن ميهندي نان آسين آپ ري ڌارڻ واري مال سَجان تي چتر ڪَڍان تا. آن ميهندي رو جهاڙ ٿي تو. اُوئي ۾ ميهندي را پَن هوئي تا آن اُوئي پَنان نان اُڪري ۾ لَساڙي پڇي پڇوئي آن هٿان پَگان تي ڏيان تا. گهڻو ڪري آسين ميهندي نان اُوئي ٿاڻي لڳائون تا. جڏينھ ڪَرمي هوئي ٿي تڏينھ هٿان پَگان تي ڏيان تا. ميهندي لڳاڻ سين پڇي ڪَرمي نَسري جائي ٿي.

سوال

1. ميهندي ڪيھڙي ڪَم آئي ٿي؟
 2. ميهندي ڪيھڙي رنگ ري آهي؟
 3. ميهندي سين آسين مال تي ڪي ڪَڍان تا؟
 4. ميهندي ڪي ڪي تي لڳائون تا؟
- لِڪڻ وارا: لال پونجو، اَمولڪ، حاڪم آن گوردَن.

6 نلڪي رو سُڪ

سوال

1. راڻي رو نُون ڪي هتو؟
2. راڻي گهر ۾ ڪي پوکيائتي؟
3. راڻي نوڪرياڻي نان ڪي ڪهيو؟
4. ميهندي نان ڪوڻ ڪوڻ لڳائي تا؟

لِڪڻ واڙا: ماوو پڳت، پانچارام آن چمن جاني.

آسان ري گان ۾ جام گهڻا تڙها ڪوتريا پڻ پاڻي ڪارو لوڻ جيهڙو نسري.
آن گان را ماڙهو ڏاڍا ڏکيا هئا. وچارا گڏهي تي جنترا ڪئي آن ڏاگان تي
پڪالان ٻڌي جام الاهي آرگو پاڻي ڀرڻ جاتا. هيڪ ڏينھ آسان ري گان ۾
ايشور رو پيارو ماڙهو آيو. او ايشي گان ري پاڻي ري هالت جانچي اوئي نان
الاهي ڏک ٿيو. آن اوئي گان ري ماڙهوٿان نان پيرا ڪري ڪهيو. هون اوهان
ري پاڻي ري هالت نان جوئي اوهان نان پتيسا ڏيان تو. آن اوهين گان ۾ پاڻي
رو نلڪو لڳائو. تڏهين اوٿان ڪهيو، آسان جام تڙها ڪوتريا پڻ مٺي پاڻي رو
ڪوئي تڙهو ڪو تو نسري. تڏهين اوئي ماڙهو ڪهيو هي اوهين نلڪو لڳائو.
ايشور ڪرسي مٺو پاڻي نرسري. آن اوٿان مستري نان منگائي نلڪو لڳايو
آن مٺو پاڻي نسيرو. آن گان واڙا الاهي راجي ٿيا. آن گان واڙا اوئي ماڙهو
سارون جام دعا ڪرتا ته ايشور ايشي نان سڪيو رکي. گهڻا ڏينهان سين پڇي
ايشور ري مڙجي تي زمين ڏيبي آن او نلڪو ڪاري پاڻي رو ٿي گيو. آن گان
واڙا وڙي اوئي ري سوزان ۾ هئا.

11 ميهندي رو وڻ

هڪ هتو بادشاهه اُوئي ري هڪ هتي نينگري. چڪي رو نون هتو گل
ڦل راڻي. اُن اُوئي آپ ري مهلات ۾ هڪ ميهندي رو وڻ پوکيو. اُن اُوئي
نان هر روح پاڻي ڏيئي. نيٺ او ميهندي رو وڻ توڙهان گهڻان ڏينهان سين
پڇي وڌو ٿيو. پڇي گل ڦل راڻي هڪ ڏينھ آپ ري نوڪرياڻي نان ڪهيو، جا
اُوئي ميهندي ري وڻ را پن توڙي آو. تڏهين نوڪرياڻي گئي اُن ميهندي را پن
توڙي لي آئي راڻي نان ڏنائتي. پڇي راڻي ڪهيو نوڪرياڻي هي تون اين ڪر
ته، اڻيان پنان نان ڪتي اُن پڇوئي پڇي منان ڏي. نوڪرياڻي اين رو اين
ڪريو. پڇي اُوئي تيار ڪري آئي راڻي نان ڏنهائتي. اُن راڻي آپ ري هتان
پگان تي ڏي ڏاڍي راجي ٿئي. اُن پڇي اُوئي آپ ري نوڪرياڻي نان ڪهيو.
هي تون آپ ري هتان پگان تي ڏي. پڇي نوڪرياڻي آپ ري هتان پگان تي
ڏنائتي. اُن اُوئي ميهندي اهڙو رنگ ڪريو ته راڻي جام راجي ٿئي. پڇي
راڻي ري گهري هڪ ڏوسي آئي. اُن اُوئي ميهندي ري وڻ نان جوئي اهڙي
درٺ هئي. چڪو ميهندي رو وڻ بيان ڏينهان ۾ آئي سڪي ڪيو.

سوال

1. گان واران ڪي ڪوتريا؟
 2. ماڙهو گان واران نان ڪي ڏنائتي؟
 3. گان واران ڪي لگايو؟
 4. پاڻي آسان ري ڪيڙي ڪيڙي ڪم آئي تو؟
- لکڻ وارو: ميارام پانچو

7 مٽي رو ڏيئو

آسين ٿر را مارو ماڙهو آهان. ٿر ۾ آسان وٽ بجلي ڪو آهي. آسين رات رو ڏيئو ڏکائون ٿا. آن ڏيئو مٽي رو ٺهيل آهي. آن اُوئي نان ڪُونپار ٺاهي ٿا. آن آسين او ڏيئو ڪُونپار وٽ لي آئون ٿا. آن ڏيئي ۾ آسين تيل گهٽان ٿا. آن ڏيئي ۾ وٽ پڻ ٺاهي گهٽان ٿا. ڏيئي نان ٻارڻ سارون باڪس ري ٿيلي ڏکائون ٿا. پڇي ڏيئي نان گهر ۾ سوجاڪو ڪرڻ سارون رکان ٿا. آن گهر رو ڪم ڪران ٿا. هيڪ ڏينھ مانھجي گھري مھمان آيا. آن مھمانان نان روٽي پي ڪارائي جڏھين روٽي ڪارائي رھيا. تڏھين مانھجي ڏوسي منان سڌ ڪريو. تہ ڏيئو لي چيڪو آو. آن مين پُچيو تہ ڏيئي نان ڪي تي ڪرين. تڏھين ڏوسي ڪھيو تہ، گهر سين رلين ڪيان آن مھمانان نان وڃڻ ڪري ڏيان. مانھجي ڏوسي رلين ڪڍتي بيھاجي پڇي باھر نِسري آئي. تڏھين مين ڪھيو ڪي ٿيو. تڏينھ ڪھيانتِي ويل هينا ڦونقاڙين پين ٿين. آن مين ڏيئو ڪئي اگھو ڪريو تہ ڪارو سَرپ پينو آهي. مين ڏيئو ڪت مٽي رکي گيڏي ڪئي آن سَرپ نان هڻي آن سَرپ مري گيو. آن اوچتو ڪت نان لوڏو آيو آن ڏيئو ڪت مٽي ڪريو. آن ڪت نان جوت لڳي گئي. رلين سجين ٻري گين مھمان پڇي ڪيا. آن آسين ٻئي آفسوس ڪرڻ لڳا.

سوال

1. گڏهي ڪيھڙي رنگ ھتو؟
 2. ٿر جاڻ سارون آسين سامان ڪي تي ڪئي ڪيا؟
 3. آسان روٽي ڪٿ سيري ڪاڍي؟
 4. گڏهي ري مرڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟
- لکڻ وارو: ميارام پانچو

10 تڙ رو ٽيڪٽرو

هڪ سال اُسين تڙ تي ڳيا. تڏهين اُوئي تائي تڙ ري ٽيڪٽري سوا پيڇي
ڪوئي سوئاري ڪو وهائي. اُن مانهجي ڏاڏي نان مين ڪهيو اُپين تڙ ڪي
مٽي هلسان. تڏهين مانهجي ڏاڏي مينان ڪهيو ڏڪرا اُپين تڙ ري ٽيڪٽري ۾
هلسان. پيڇي مانهجو ڏاڏو پاڙي تي هڪ تڙ رو ٽيڪٽرو ڪرائي آيو. پيڇي
اسان آپ را تربڙ تاڙي ڪٿي جائي تڙ ري ٽيڪٽري ۾ رکيا. اُن اُسين سڄائي
ٽيڪٽري ۾ چڙهي تڙ پيا جئون. جڏهين اُسين سلام ڪوٽ پڳا تڏهين اُت
جائي اسان روئي ڪادي. پيڇي وڙي اُسين اسلام ڪوٽ سين روانا ٿيا. جڏينھ
اُسين گهران نيڙا جائي ڳيا. تڏهين نياڳو ڪارو گڏهي ٽيڪٽري ري اڳ ۾ آيو.
اُن ڊرائيور گڏهي نان مرڻ سين جام بچاينتي پڻ نيٺ گڏهي ٽيڪٽري هينا آيو
اُن مري ڳيو. اُن ٽيڪٽرو جائي هڪ وڏي ڪپ ري پُٽ ۾ سونڌ هڻي پيڇي
رهيو. اُن پيڇي اُسين سڄا آپ را تربڙ تاڙي مٽي تي ڪٿي جائي گهري پڳا. اُن
اسان نان گڏهي ري مرڻ رو جام ڏک ٿيو.

سوال

1. ڏيئو ڪوڻ ناهي تو؟
2. گهر ۾ ڪي ڏنو؟
3. ڏيئو ڪيهر ڪم آئي تو؟
4. پيڇي ڪي ٿيو؟

لِڪڻ وارو: لال پونجو، هاکم، اُمولڪ اُن گورڊن.

ڪيھنڪ سالان آگ ري وات آھي. تہ آسين تڙ ۾ راھتا اُوي سال ميھ
 ڄام گھڻو ورسيو. آن آسان ٻاجري، گوٺار آن ٻيجو پڻ ڏان پوکيو. آن ڏان
 ڄام گھڻو ٿيو. پڇي مانھجو آبا ٻاجري آن گوٺار کڻي شھر گيو. ڪيھنڪ
 گھر رو سامان لي آيو آن اُوي پيڙو ڏيئو پڻ لي آيو. رات ري ٿاڻي آسان
 گھري ڏيئو جڳايو. آن ڏيئي رو سوجھاڪو ڄام گھڻو ھتو. آن آسين ڏاڍا
 راجي ٿيا. آن ڏيئي ري سوجھاڪي تي آسين لڪڻ پڙھڻ رو ڪم ڪرتا. ھيڪ
 رات آسان اوٽي تي بيسي روٽي پي کاڌي آن ڏيئو جڳيو پي. اوچتي اُت ھيڪ
 لُنڊي ڦرتي ڦرتي ڏيئي ري سوجھاڪي تي آئي. آن مِنان چڪ ھٿيانتي. تڏھين
 مانھجو پائي لُنڊي نان ڏيڪي ھيڪ وڏي گيڏي کڻي آيو. آن لُنڊي نان
 ماريانتي. تڏھين آسان سوچيو تہ جي ڪڏھين ڏيئو نان ھونت. تو لُنڊي مِنان
 پڻ ڏڪ ھٿي پڇي ڄانت.

سوال

1. ڏيئو نان ھوت تو ڪي ٿينت؟
2. ڏيئي تي آسين ڪيھڙو ڪم ڪرتا؟
3. ڏيئو آسين ڪھا لي آيا؟
4. ڏيئي ۾ ڪيھڙو ڦاڻو آھي؟

لڪڻ واڙا: عالمچند، ڪرمڻ سينگ آن راجيش ڪمار.

گھڻي زماني ري وات آھي. تہ آسان ري گان وچا لاري ڪو مٽي، آن
 آسين شھر پيدا سامان ليڻ جاتا. آن آسان وٽ سوٺاري ري ڪوئي سھولت
 ڪو ھتي. ھيڪ ڏينھ مانھجو پائي ھيڪي سيٺ وٽ گيو. آن اُوي سيٺ نان
 ڪھيو تہ، آسان ري گان وچا ڪوئي لاري ڪو تي مٽي. آن تون وارو ڪر تہ،
 آسان ري گان وچا لاري مٽي. پڇي آسان ري گان وچا سيٺ ھيڪ لاري
 ڪڍيانتي. آن اُوي لاري ۾ آسين چڙهي شھر جاتا. ٿوڙان گھڻان ڏينھان سين
 پڇي اُوي لاري تي ھون پاڙو ليڻ واڙو پيٽو. پڇي اُوي تي مين ڄام پڙيسان
 ڪمائي ھيڪ آپ ري لاري لئي. پڇي اُوي گان وچا ھون مانھجي لاري
 ھلاتو. ھيڪ ڏينھ ھون لاري ھلائي پي گيو. آن اوچتو لاري ري آگ ۾ ڪُٽو
 آيو. آن ڪُٽي نان بچاتي بچاتي مانھجي لاري رو پيڙو ڦاڻو آن لاري اُٿلي
 ڄائي ڪڏي ۾ ڪري. آن ڄام نقصان ٿيو.

سوال

1. گان وچا ڪي ڪو ھلتي؟
2. لاري سارون مانھجو پائي ڪي وٽ گيو؟
3. لاري ري آگ ۾ ڪي آيو؟
4. لاري اُٿل سين پڇي ڪي ٿيو؟

لڪڻ واڙو: ميارام پانچو

8 آسان رو رُوسي ٽيڪٽر

ٽيڪٽر سين لُٽيو پار ڪئي تو. اُن ٽيڪٽر پاڙي تي هلي تو. ٽيڪٽر مٿي ڇان سارون ڇت آهي. جڪي سين ڊرائيور نان چانه ٿي تي. ٽيڪٽر ۾ جام زور آهي. جڪو پنچ سو مَن پار ڪئي جائي تو. اُن ٽيڪٽر ڪپڙي اُن ڪير يا پَن ڪڍي تو. اُن جڪو گاڏين ڪچي رستي ۾ گچي جائي تين اُٿان نان ٻاهر هيلري ڪڍي تو. هيڪ ڏينھ آسان ري گان ري پاسي ۾ پصر ري پروڙي ٽرڪ گچي پرهِي، پچي ٽرڪ رو ڊرائيور لُٽي ڊرائيور وٽ آيو. اُن ڪهيو ادا مانهجي ٽرڪ گپ ۾ گچي گئي آهي. اُن تون تاهجو ٽيڪٽر لي هل مانهجي ٽرڪ نان چڪي ٻاهر ڪڍي ڏي. پچي ٽيڪٽر وانسي ٽرڪ نان ٻڌي. ٽيڪٽر جيھڙي چڪيانتي، اُوها سين سَنڪڙ تي تُرتي، جائي ٽيڪٽر ري ٽينڪي نان لڳي. اُن ٽينڪي جُھري گئي. اُن تيل نان جوت لڳن سين ٽيڪٽر ٻڙي رڪ ٿي گيو. اُن ڊرائيور پچي آپ ري جانَ بچايانتي.

سوال

1. ٽيڪٽر ري ڊرائيور رو نُون ڪي هتو؟
2. ٽيڪٽر ڪي نان ڪڍڻ گيو؟
3. ٽرڪ ڪٿ سِرهي گچي؟
4. ٽرڪ چڪڻ سين ٽيڪٽر نان ڪي ٿيو؟

لِڪڻ وارو: پانچارام، هيمراج اَن ارجن.

9 لاڏو اُن لاڏي

هيڪ سال لاکو آپ ري پائي رو لڳن لاڏي ري مائيتري لي گيو. تڏهين لاڏي ري مائيتران ڪهيو تہ، هيٺان آسان رو هال ڪو آهي. هيٺان آسين ڪٽڪ رو لالارو ڪرڻ جئون پيا. اُن ڪٽڪان سين پچي نينگري رو ويهيان پيچسان. ڪٽڪان ري لالاري سين پچي لاکو وڙي لڳن لي گيو. اُن لڳن لي جائي اُٿان ري گهري پُگو. تڏهين او سَجائي روئي پيا. تڏهين لاکي اُٿان نان پُچيو ڪي ٿيو. تڏهين لاڏي ري پائي وڙتي ڏني تہ مانهجي بهين ويچاري رام ڪري گئي. تڏهين لاکي پُچيو ايئي نان ٿيو ڪي تو. تڏهين اُٿان ڪهيو تہ ايئي گهي کاڌان تي تو. اُن گهي کاڌ ري ڪري بيمار ٿي گئي تي. پچي آسين ڊاڪٽر وٽ لي پي گيا. اُن جاتي جاتي رستي ۾ دم ڏنان تي. پچي لاکو پَرِشان ٿي گهري آيو اُن اُٿان نان سَجي هال ري وات ڪري سَنڀايانتي. اُن او پَن وات سنڀري ڏاڍا پَرِشان ٿي گيا. ٿوڙي گهڻي ڏينهان سين پچي لاکي آپ ري پائي رو پيچو ويهيان ڪريو. هيڪ ڏينھ او ٻڙهي پائي واه تي جهيلڻ گيا. جهيلتي جهيلتي واه ۾ تراڻو ڪو اُن ٻڙهي پائي واه ۾ ٻڏي مري گيا.

سوال

1. لاڏي نان ڪي ٿيو؟
 2. لاکو ڪٿ گيو تو؟
 3. لاکو آن لاکي را پائي ڪي ڪرڻ ڪيا تا؟
 4. پڇي ڪي ٿيو؟
- لکڻ وارين: رُوپان، مُرادان، پاڳلي، ٻَري آن سوڍي.

7 باندو ٽيڪٽر

آسين ٽيڪٽر سين ڪيڙي ڪران تا. هيڪ ڏينھ آسان ڪٽڪ نان گاهڻ سارُون ٿريشر لڳائي پئي. مٽي مانھجي پائي رو ويھان جھل ھتو. آسان ٽيڪٽر سين ڪڙو آچو ڪريو پي. جين اُت آسين تَبُو لڳائون. پيڇي ڏينھ آسان ٽيڪٽر نان سينگارو. ڪي تہ مانھجي پائي ري جان ۾ ٽيڪٽر لي جاڻو ھتو. آسان جان ري تيارِي ڪري لاڏي نان ٽيڪٽر ري ڊرائيور ري ڪُسي ري پاسي ۾ چاڙهي پيساريو. آن آسين جاني سڄائي تالهي ۾ چڙھيا. آن ڍول وڃاتا وڃاتا جان نان لي آسين جائي لاڏي ري آبا ري گھري پُگا. اُوئي ٿاڻي ميھ پي ورسو آن آسين سڄائي ميھ ۾ پڇي ڪيا. آن اوچتو ٽيڪٽر مٽي ڪيڻ ڪري آن ٽيڪٽر نان توڙي ڇڏيائين. پڇي آسين لاڏو پرنائي ٿيڃي ڏينھ گھري آيا. آن ٽيڪٽر ري هالت جانچي آسين ڏاڍا اچرج ۾ پي ڪيا.

سوال

1. ويھان ري هيڪ ڏينھ موهر آسان ڪي ڪريو؟
 2. ٽيڪٽر نان آسين ڪيڻ لي ڪيا؟
 3. ٽيڪٽر ڪين جُھريو ؟
 4. پڇي ڪي ٿيو ؟
- لکڻ وارا: لال پُجو، گوردَن آن حاڪم.

10 لاڏي را لاڏ ڪوڏ

1. آسان ڪهيو ڪيتر ڪيڙيو؟

2. ڀائي مينان ڪي ناهي ڏنانتِي؟

3. مانهجي امان ڪي ري روڻي گهڙي ڏنانتِي؟

4. ڏڪار ٿي جاڻ سين پڇي مارو ماڙهو ڪي ڪري تا؟

لِڪڻ وارا: ماو پگت پانچارام آن چمن جاني.

آسان ري گان ۾ هيڪ مسڪين ماڙهو هتو. پڇي پڻ اوئي آپ رو
چوڪرو ڏاڍي لاڏان ڪوڏان سين پڙايو. پت ڏاڍو ڌماڪان وارو ڪريانتِي. پڻ
نيترو گهٽ پڙڻ سين ساميانِي آن پت رو خرچ ڪو وڙيو. پڇي ويچارو ڊارسن
ڪري چوڪري ري جان پڙاڻ گيو. چوڪرو پڙيو ساڪرو وڙتر رو ٿاڻو ٿيو.
سائري پڻ آپ ري هال سارون ناهوڪو ڏيڄ ڏنو. جڏهين پڇو چوڪرو پڙائي
گهري آيا. تڏهين او آپ ري ريتان رسيمان سين وڌائي گهري لي آيا. لاڏي
ري ڀائي آن پوجائي نان ارگا بيسارين تين. آن لاڏي ري ساسو لاڏي نان
پرانڪي آئي ڪلهڪيان تي ڇڏيانتِي. پڇي تل مھريا آن تل مھراڻي ۾ ساسو
ڪهين تي هون تنان بولي لي ڏيس. لاڏي ڪهيو هون تنان ستاران وارو وگو
لي ڏيس. نٿند ڪهيو هون تنان پولڪو سيڙائي ڏيس. پڇي لاڏي آن لاڏي
نان سيڇ ري ڪڏ ۾ ڇڏيا. جڏهين ساڪرو ڏينھ اڳ تي آيو تڏهين لاڏي ويھلي
اُٺي ئي گهر رو ڪم ڪرڻ لڳي. ڪيھنڪ ڏينھ مٿن سين پڇي لاڏي ري
گهري لاڏي رو مجيري آيو. آن آئي لاڏي نان ڪهينتي تھ ارھو آو آين ليڪو
چوڪو ڪران. آن مجيري ليڪو چوڪو ڪري لاڏي نان ڪهيو مانھجا ڪل
پنجاھ هزار رُپيا تين سمھان ٿي ڪيا آھي. آن هي تون مانھجو ھاري ٿي جوڙو
ھڪل. آن تاهجي ڏوسي مانھجي مال رو چٽو ناڪي. لاڏي ڪهيو چٽو تاهجي
ما ناڪسي جان مانھجي ما! مجيري ڪهيو اي وڙي ڪين. لاڏي ڪهيو جي

6 ٻاجهري لُٺ

هر سال ري جين هر ماڙهو ورساري ۾ ڪيتر ڪيڙي تا. هيڪي ڏينھ
 مانھجي ابا ڪھيو. اڀئي سال آپين پڻ ڪيتر ڪيڙن ھلسان. اوئي سال آسان
 ويري ڏھاري رو ڪيتر ڪيڙيو. جيڪي ۾ رگو ٻاجهري آن ڪارينگ واهيا. آن او
 جام سنا ٿيا آن مٿي ميھ جام ورسيو آن ليڏاڻ پڻ جام ٿي ڪيو. پڇي آسين
 ليڏاڻ ڪڍتا آن ھمرچا پڻ گاتا. پڇي مٿي جھار رو ٿاڻو آيو آن جھار نان
 ھڪلن سارون مانھجي پائي مينان هيڪ ترات ٺاھي ڏنھي. جيڪي سين وڏو
 نڪا ٿيتو آن اوئي سين پڪي اڏي جاتا. آن مٿي ٻاجهري پڇي ڪئي. آن لُٺ رو
 ٿاڻو پڻ ڀرجي آيو. پڇي آسين ٻاجهري لُٺ لگا. ڪيھنڪ آسين گھر را پاتي
 آن ڪيھنڪ آسان لاسيا ڪريا. آن اوئي ڪيتر ۾ سو مڻ ٻاجهري ٿئي آسان وٽ
 مال پڻ جام ھتو. مانھجي آمان ٻاجهري رين روئين گھڙبانتي. آن اوئي مٿي
 مڪڻ گھتي آن جھڻ ڏنھانتي. جيڪي سين ٻاجهري ري روٽي جام سني ٿي
 تي. اوئي ٻاجهري ۾ آسان ڪيھنڪ ويچي ڇڏي. آن ڪيھنڪ گھر ۾ ڪاڻ
 سارون رکي. آن مٿلي سال ڏڪار پي ڪيو. آن آسين ٿر ڇڏي لاٻارو ڪرڻ
 سارون سنڌ سمھان روانا ٿيا. ٿر را مارو ماڙهو هر سال لاٻاري سارون سنڌ
 ۾ آئي تا. آن لاٻاري ري ٿاڻي جام ڏڪيا ٿين تا. ايشور مان ايشيان تي دايا
 ڪري جين سانگي وچارا سڪيا ٿي.

اھڙي پلي ھونت تو مينان ڪو پيرٿانت. ڪي تھ او روح رو آپ ري آمان نان
 ڪم رو ڪاھتي تڏھين مونھ ٻاري ڪڍي آھي. آن ڪنان سين ٻوڙي آھي
 سنيڙي ٺپ ڪو ٿي. آن انڪيان سين ڏيڪي پڻ گھت ٿي. تڏھين مڃيري بہ
 لڀڙان ھئي ڦٽو ڪريو. آن ڪھيانتي. تين تو مانھجي نيمي ناس ڪري ڇڏي.

سوال

1. مسڪين ماڙهو ھتو اوئي ڪي ڪريو؟
 2. لاڏي ۾ ڪھيڙا ڪلڇن ھتا؟
 3. مڃيري ھاري نان ڪي ڪريو؟
 4. پڇي ھاري ڪي ڪريو؟
- لڪڻ وارا: ماوو پگت، آسنداس آن جمنداس.

1. سُوهڙ ڪي رو ڪريو؟

2. ميه ڪيهر آيو؟

3. چائوڙ ڪٿا لي آيا تا؟

4. ڪيتر ۾ آسان ڪي وايو تو؟

لِڪڻ وارا: ماوو پگت آن آسنداس.

11 ٿانڪڻي رو ريڊيو

هُون آن مانهجو آبا بڙهي ڄاڻا هڪ ڏينھ ميرپور خاص شهر ڳيا. آن اُت ريڊيو وڃتو سڻيڙيو. تڏهين مين مانهجي آبا نان ڪهيو آبا مين ريڊيو لي ڏي. آن هُون روئي هينو ڪريو تڏهين مانهجي آبا مين هڪ پنچ رُوپي واڙو ريڊيو لي ڏنانتِي. آن پڇي اُوئي ريڊيئي ۾ روجاني ڳانا آن خبران سڻيڙتا. آن اُوئي ريڊيئي ۾ آواج جام هتو. آن پڇي اُوئي ريڊيئي ۾ روجاني آواج ٿوڙهيو ٿيتو ڄائي. پڇي اُوئي ريڊيئي ۾ نوا سيل گهتيا تو آواج جام ٿي ڳيو. پڇي هڪ ڏينھ ريڊيو ڪيتر ۾ لي ڳيا. اُت وِرانڊ ري ٿاڻي اُنڱوڻلي پاسي ڏاڍي واڙوڙ آن ميه آيو. پڇي هُون آن مانهجو آبا اُوئي ميه ۾ پڄتا پڄتا گهران سمها پي آيا. تتي ڳڙان واڙو ڏاڍو ميه آيو. پڇي مانهجي آبا هڪي هت ۾ ريڊيو جهليو. آن هڪي هت ۾ مينان جهلين تي. تو پڻ ميه آن واڙوڙ جام هتي. جڏهين اسين نڌي ري پاسي ۾ آيا تڏهين هُون ڦسڙڪي هينو ڪريو. تڏهين مانهجي آبا مينان جهليانتي. آن ريڊيو هت وڇا ڦسڙڪي نڌي ري پاڻي ڪريو. آن پڇي مانهجو آبا ريڊيئي نان جوڻ لڳو. پڻ ريڊيو ڪو جڙيو آن ريڊيو نڌي ۾ اين ريتاجي ڳيو جين ڪالھوڪو ڏينھ ڳيو.

1. ٽانڪي ريڊيو ڪٿ ليو تو؟

2. ريڊيو ڪٿي ۾ ليو؟

3. ريڊيئي رو آواج ڪٿو هتو؟

4. گڙان واڙو ميه ڪٿ آيو؟

لڪڻ واڙا: پانچارام، چمن جاني آن هيمراج.

آسان هيڪ سال آنتڙي ري گان ۾ ڪيتر ڪيڙيو. ڇڪو چاران راجان ري وچ ۾ آهي. آن اوئي ڪيتر ۾ لاري رو مارگ وچا مٽي تو. پڇي اوئي ڪيتر نان آسين سوڙهي اچو ڪري ٻينا تا. مٽي پڳوان اهڙو ميه ورسايو ڇڪو تڙائين توپا پاڻي سين ڀرجي ڪيا. پڇي آسان ڪي ڪريو ته چاران راجان را ماڙهو پيرا ڪريا. ڇڪي ۾ جوڙان سارون ڏاگا گهوڙا آن گڏهين پڻ هتين. پڇي آسان هيڪئيج ڏينھ ۾ ڪيتر ڪيڙي ڇڏيو. ڇڪي ۾ چار مڻ گوٺار آن هيڪ مڻ ٻاجهري آن آڌ مڻ تل پنچ سير مونغ ڏس سير ڪورڙ وائي. پڇي پڳوان ري ڪريا سين ڏان اهڙو ڪم ڪريو ته، ڇڪو آسين ليڏان ڪڍي ڪڍي پوري ڪو پيا. پڇي آسان چاران راجان را ماڙهو نان لاسيا ڪري ليڏان ڪڍايو. جڏهين آسان ماڙهوٺان رو اندازو لڳايو تو به سو لاسيا هتا. پڇي لاسيان سارون پنچ ٻڪرا ڪوهيا آن به مڻ چائوڙ رڌيا. آن لاسيان نان سوپارين آن بسڪوت پڻ لي ڪرايا. پڇاڙي ۾ خرچ رو اندازو ڪريو تو پريشان ٿي ڪيا. پڻ پڳوان ري ڪريا سين به سو مڻ ٻاجهري چار سو مڻ گوٺار سوڙهي مڻ مونغ ويس مڻ ڪورڙ آن ڏس مڻ تل ٿيا. آسان اوٺان نان ڪٽي جائي وائي ري ڏڪان رو ڪندو پريو. آسين وڙي ڪالي هتي سنڌ سمها روانا ٿيا. هون آن آسنداس آئي مير پور خاص ري پاسي ۾ ڪٽڪان رو لبارو ڪريو. اوئي ڪيتر ۾ ماوو پڳت پڻ پيرو هتو.

12 ٽيپ واڙو ريڊيو

هڪ ڏينھ مانھجو ابا ڪراچي سين وڃڻ واڙو ٽيپ لي آيو. اُن اُوئي ۾ ريڊيو پڻ هتو. ٽيپ ۾ هُون نمُوني نمُوني رين ريلان گهتي سنڀرتو. هڪ ڏينھ مين ٽيپ ۾ قوجيا ري ريل گهتي سنڀري پي. وڃتو وڃتو ٽيپ بند ٿي گيو. اُوئي ڏينھ سين پڇي هُون روجاني ريڊيو سنڀرتو. اُن ريڊيئي ۾ اهڙا اهڙا گانا اُن پُڄن آتا. ڇڪو هُون اُوڻان نان من سين سنڀرتو. اُن ريڊيئي ۾ اِتو اواج هتو ڇڪو گان را ٻاريا گانا اُن پُڄن سنڀرڻ سارُون مين وٽ آتا. جتي سڌي گانا اُن پُڄن وڃتا رهاتا اتي سڌي مين وٽ ٻاريا ٻيٺا هوتا. هڪ ڏينھ مانھجي گهري مانھجو ڪاڪو لال آيو. اُن اُوئي آتي سرت ريڊيئي رو سچ بجلي ۾ هڻيو اُن ريڊيو ٻري گيو. اُن مانھجو ڪاڪو آپ ري گهري هليو گيو. جڏھين مانھجو ابا گهري آيو. تڏھين مين مانھجي ابا نان ڪهيو تہ. ڪاڪو لال مانھجو ريڊيو ٻاري گيو. اُن هُون رڙين ڪرڻ لڳو. پڇي وڙي مانھجي ابا اُوئي ريڊيئي نان ناي ڏنانتِي. اُن هُون وڃاتو.

1. آسان ري گان ۾ ٻين ڪوڻ وڃاتو؟

2. او ڪيھڙي ٻين وڃاتو؟

3. ٻين سنڀرڻ سين ڪي ٿي جاتو؟

4. ٻين ڪٿي جاڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟

لِڪڻ واڙا: ڪرمڻ سينگھ راجيش ڪمار.

1. مانهجو آبا ريڊيو ڪهيا سين لي آيو تو؟

2. ريڊيئي ۾ هون ڪي گهتي وڃاتو؟

3. ريڊيو سمپري ڪوڻ ڪوڻ آتا؟

4. ريڊيو ٻلڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟

ليکڻ واڙو: ميارام پانچو

4 بين

آسان ري گان ۾ هيڪ ماڙهو رهي تو چڪي روئون سومار آهي. او
ڏاڍي روياري آن سڻي بين وڃائي تو. او اسور رو ويهلو اوني بين وڃائي تو.
آن اوئي بين ري راگ سين پڪي، جيت جناور آن مال سجان را من موهي
چڏي تو. آن گان را ماڙهو ويهلا اوني اوئي ري بين سنپري تا. بين هيڪ
آسان رو روح واڙو راگ آهي. چڪي سين ماڙهو ڏاڍو پريم ڪري تا. آن گهڻا
بين نان مال چارڻ واڙا وڃائي تا. آن سڄي رات مال ۾ هوئي تا آن بين
وڃائي تا. هيڪ ڏينھن منان بين سڪڻ رو شوق ٿيو. آن مين مانهجي آبا نان
ڪهيو ته، هيڪ منان پتر ري بين لي ڏي. تڏهين مانهجو آبا شهر گيو. آن
مين سارون هيڪ بين لي آيو. تڏهين هون او بين ڪٿي سومار وٽ گيو. آن
اوئي نان ڪهيو پايا منان بين وڃاڻ سکا. اوئي وڃاري منان بين وڃاڻ
سڪائي. آن مانهجي تات بين سين لڳي گئي. هر ٿاڻي مانهجي تات بين ۾
هوتي. هيڪ ڏينھن هون اوئي تي ستو تو، تو رات رو آلائي ڪوڻ مانهجي بين
چوري ڪري گيو. آن هون جڏهين ساڪرو ويهلو اٿيو. آن اوئي ٿاڻي مٿانتي
جوان ته، بين آهي ڪونهي. پڇي مين گهران ۾ جام پڇا ڪري پڻ بين ڪو
جڙي. آن هون ماڻ ڪري گهري آيو. آن بين رو منان جام ڏک ٿيو.

سوال

1. عُمَرڪوٽ سين ڪوڻ آيو؟

2. اُوئي وٽ ڪي هتو؟

3. مُرلي وَجائي آپ رو سَرپ ڪڍيو تڏينھ ڪي ٿيو؟

4. سَرپ مَرڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟

لِڪڻ واڙا: ماوو پگت آن آسنداس

13 مانھجو جھيرڻو

مانھجو جھيرڻو ڪُونيت ري پاھڙ ري لڪڙي رو ٺھيل هتو. اُوئي جھيرڻي سين ساڪرو ويھلو مانھجي ناني منان جھڻ جھگي ڏيتي. آن هُون پيئي ڍاڀتو. آن سانج ري ٿاڻي ناني نان جور ڏيتو. مانھجي جھيرڻي ري جھڻ پيئڻ سارون سَجائي ماڙهو واکاڻ ڪرڻ آتا. تڏھين مانھجي ناني جھڻ رو ڳلاس پري ڏيتي. آن جھيرڻي ري واکاڻ ڪرتا. هيڪ ڏينھ مانھجي ناني جھڻ جھگي جھيرڻو اوتي تي ڦٽو ڪري گئي. تڏھين وانسي ڪُتي مڪڻ ري ڏپ سُونگي جھيرڻي نان ڪُتي گئي. تڏھين هيڪي ماڙهو ڪُتي نان ڏٺانتي. آن ڪُتي سين جھيرڻو ڇڏائي آپ ري گھري لي ڪيو. جڏھين مانھجي ناني پڇي آئي. تڏھين رُگو جھڻ رو ماڻلو پيو تو. آن مانھجي ناني نان ڏاڍو ڏک ٿيو. آن پڇي وڙي هيڪ نوو جھيرڻو شهر سين منگايان تي.

سوال

1. جھيرڻو ڪيھڙي لڪڙي رو هتو؟

2. جھيرڻي سين مانھجي امان ڪي ڪرتي؟

3. جھيرڻو ڪوڻ ڪُتي ڪيو؟

4. مانھجي امان جھڻ نان جھگي ڪي ڪرتي؟

لِڪڻ واڙا: ڀُٽو مل، چندر ڪمار آن پرتاب.

ايشور ري ڪرپا سين اسان وٽ ڏڌ پيئڻ رو مال پيجو جام هتو. پڻ
 جهڻ جهڳڻ سارون اسان ري گهر ۾ جهيرٿو ڪو هتو. هيڪ ڏينھ مانھجي
 ڏاڏي مانھجي ڏاڏي نان ڪھيو. اڀي گھري جهڻ جهڳڻ سارون جهيرٿو ڪو
 آھي. آن جهڻ ڪي سين جھگان. تڏھين مانھجو ڏاڏو جھنگ ۾ ڪيو، آن
 بورڙي ري پاھڙ ڪوتري لي آيو. پڇي مانھجي بورڙي ري پاھڙ نان چلي ڇھ
 تاڙيان وارو جهيرٿو ناھيانتی. پڇي جهيرٿي نان واڙ ۾ سڪيانتي. جڏھين
 جهيرٿو سڪي تيار ٿي ڪيو. پڇي مانھجي ڏاڏي جهيرٿي سين جھڻ جھگين
 تي. آن اسان ٻاڙيان نان ڏنھانتي. آن اسين جھڻ پيئي ڏاڏا ڍاپيا آن پاڙي وارا
 پڻ جھڻ لي ڪيا. هيڪ ڏينھ مانھجو ڏاڏو ڪاوڙيو. تڏھين جهيرٿو ڪئي
 مانھجي ڏاڏي ري مٽي ۾ هڻيانتی. آن جهيرٿو جھري ڪيو. آن مانھجي ڏاڏي
 رو مٽو جهيرٿا جهيرٿا ٿي ڪيو.

سوال

1. اسان ري گهر ۾ ڪي ڪو هتو؟
2. جهيرٿي رين تاڙين ڪٿين هتين؟
3. جهيرٿي نان ڪٿ سڪايو تو؟
4. ڏاڏي ري مٽي ۾ جهيرٿو هڻڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟

لکڻ وارا: پٽو مل، چندر ڪمار آن پرتاب.

اسان ري گان ۾ هيڪ عُمَرڪوٽ سين ڦوٽو جوگي آتو. ڇڪي وٽ هيڪ
 رُوپاڙي آن رَنگتو مُرلي هتي. ڇڪي ۾ ننڍيان مٿيان ري جھالر لَگل هتي.
 اوئي ۾ ننڍڪين ننڍڪين ٽڪان پڻ مڙهوڙي هتين. او جڏھين مُرلي وڃاتو.
 تڏھين ننڍيا ننڍيا ٻاڙيا گھران سين پڇي هت تي جوڻ جاتا. آن اوئي وٽ هيڪ
 ڪارو واسينگ سَرپ پڻ هتو. ڇڪو مُرلي وڃائي ٻاڙيان نان راجي پڻ ڪرتو.
 تڏھين ٻاڙيا آپ ري مائيتران سين وڪيا منگي آئي جوگي نان ڏيتا. ڦوٽو
 جوگي اسان ري گان ۾ مُرلي رين سُنين ڏُنان وڃاتو، تو ٻاڙيا آن گان را ماڙهو
 پڻ جام پيرا ٿيتا. آن او ڏيئي سين واسينگ سَرپ پڻ ڪڍتو. رُوپاڙي ليهران
 تي او واسينگ سَرپ جھولڻ لڳتو. مُرلي رين لھيران تي اسان ري واڙ ۾ بہ
 سَرپ پڻ جھولتا جھولتا نسري آيا. آن آئي جوگي ري سَرپ مٽي هملو
 ڪريانتی. آن اوئي سَرپ نان ڏاڏا چڪ پريا. آن جوگي سَرپان نان ڇڏائي
 ڇڏائي ٽڪو پرهو. آن اسين سڄائي هيران ٿي ڪيا. ٻاڙيا تو پيهاجي پڇي ڪيا.
 نيٺ جوگي ري سَرپ نان اوٿان سَرپان ماري ڇڏيانتی. آن جوگي پريشان ٿي
 ڪيو. ڪي تہ جوگي ري روزي اوئي سَرپ مٽي هلتی. پڇي جوگي ڪي
 ڪريانتی تہ او وڙي مُرلي وڃاڻ لڳو. سَرپ جھولتا جھولتا ٻاھر نسري آيا.
 تڏھين او جوگي سَرپان نان جھلي آپ ري اوڏيئي ۾ گھتي روانو ٿي ڪيو.

1. نارو ڪهيا سين سسو لي آيو؟
 2. گان ري پاسي ڪي پيتل هتو؟
 3. نارو سسي نان ڪي ڪرتو؟
 4. سسي ڪڏي ڪوترڻ سين پڇي ڪي ٿيو؟
- لڪڻ وارين: عالمان، پناڻي، مصران آن سڻو.

هڪ سال ورساڙي ري ٿاڻي مين آپ رو ڪيتر پي ڪيڙيو. ڪيتر ڪيڙتي ڪيڙتي زمين ۾ هر سين هڪ اوندرو نسيرو. آن او اوندرو مين سين ڪيڙي پيو آن ڪيتر ۾ هڪ نوو پل ٺاهيائتي. پڇي اسان ري ڪيتر ۾ ڪو پڻ ڏان را سوبا نسري اوڻان نان ڏينھ رات ڪُٽري ڪاڻي ڄاڻي. پڇي مين سوچيو ته اوندري رو ڪوئي بلو ڪرڻو آهي. پڇي هڪ ڏينھ هون چيلهار شهر سين لهو ري هڪ ڪُڙڪي لي آيو. آن ڪُڙڪي ۾ روٽي گهٽي پل ري پاسي ۾ رڪي ڇڏي، پڻ اوندرو هرامي هتو ڪُڙڪي ۾ نان ڦاسي. آن اوندرو ڪُڙڪي نان ڏيکي پڇي پاسي ارگو هڪ آپ ري نسرڻ رو پل ٺاهيائتي. ڪي پاسي نسرڻ رو پل ٺاهيائتي تو اوئي پاسي باجري وڏي ٿي گئي ٿي. جڏهين باجري پڇي تيار ٿئي گئي. تڏهين اوئي جگها تي باجري نان وڏي هڪ وڏو ڍڳلو ٺاهيو. آن ڍڳلي نان ڍڪي اسين گهري ڳيا هلا. ڪوڙ اوندري ڪي ڪريو ته اوئي ڍڳلي ري پاسي ۾ هڪ وڏو پل ڪوتريائتي. آن باجري ڪاڻي ڪاڻي پڇي خراب ڪري آن اوئي پل ۾ وڙي ڄاڻي. ٿوڙي گهڻا ڏينهان سين پڇي اسان مانهجي پائي پيو ري ويهيان رو لڳن جهليو. اسان ري گهر مين اي پيهلڪو ويهيان ٿيو پي. ايئي ري ڪري ڏوم ڌام سين پت ڪرڻو پيو. پڇي اسين واڻيئي ري هت ۾ اوڌار تي پت رو سامان لي آيا. آن اسان واڻيئي نان ڪهيو ته، باجري ڪُٽي تنان پئيسا ڏيسان. پڇي اسان مانهجي پائي رو پت ڏوم

ڌام سين ڪريو. جڏهين ڪاج نان نمبيري واندا ٿيا. تڏهين مانهجي آبا آسان نان ڪهيو ته ٻاجري نان ڪٽي آن وائڻي را پئيسا ڏيان. پڇي آسين سجائي پيرا ٿي ٻاجري ري ڪري نان ڪٽڻ سارون ڍڳلي نان جائِي اُگهاڙيو. ٻاجري ري ڍڳلي نان جوٽان ڪي! ڪوڙ اوندري را رڳو پل ٿي پل آن ڦولڙين پين تين. ڪوڙ اوندري ڪو پڻ سِرا کاڌا او کاڌا ٻيجا سجا سِرا خراب ڪري ڇڏيائين. پڇي مانهجو پاڻي اوندري ري پل نان ڪوتري جانچي ڪي ته ٻاجري ري سِراڻ را ٽڪرا ٽڪرا پيا آهن. آن ڪوڙ اوندري نان پڻ آسان پل ۾ جاتو ڏنو. پڇي آسان اُوئي ڪوڙ اوندري ري پل ۾ پاڻي ري پڪال پري نوئي. جڏينھ ڪوڙ اوندرو پل سين ٻاهر نسري پڄڻ لڳو. پڇي آسان رو مندو ڪٽو ڪوڙ اوندري وانسي ٿيو. پڻ اوندرو ٽپڪين ڏيتو ڏيتو جائِي پاڻي ري تڙهي ۾ ڪريو. آن ڪٽو هواڙ ڪري ڏنت ڪڍي پيچي رهيو.

سوال

1. اوندري رو نون ڪي هتو؟
2. اوندرو ڪي ڪرتو؟
3. لهو ري ڪڙڪي ڪاه سين لي آيا؟
4. ڪوڙ اوندري ري پل ۾ پاڻي نوڻ سين ڪي ٿيو؟

لکڻ وارا: چمن جاني، پانچارام، همراج پيل آن ڌنڄي مل.

2 سَسو

نارو نان سَسا ڌارڻ رو ڏاڍو شوق هتو. هيڪ ڏينھ نارو آپ ري مامي ري گهري ڪيو. اُوها سين هيڪ سَسو لي آيو. پڇي نارو ڪي ڪريائين، ته گهر ري هيڪي پاسي سين ڪڏي ڪوتري آن اُوئي ۾ سَسِي نان ڇڏيائين. پڇي نارو سَسِي سارون هر روج لوسڻ لي آتو. آن سَسو او لوسڻ کاتو. آن پڇي نارو اُوئي سين رمتو آن تيڙتو. آن گان ري پاسي ۾ هيڪ گجران ري واڙي هتي. نارو هر روج اُوئي سَسِي نان واڙي ۾ لي جاتو آن اُوئي نان گجر ڪاراتو. آن پڇي لي آئي اُوئي ڪڏي ۾ ڇڏتو. آن سَسِي ري ڪڏي اوتي ري پاسي ۾ هتي. آن سَسِي ڪڏي نان ڪوتري ڪوتري گهر ري ڏپ رو پاسو ڪڍي ڇڏيان تي تو. ڪيهنڪ ڏينھان سين پڇي گهاٽو ميه آيو. تو سَجوئي اوتي رو پاڻي اُوئي ڪڏي ۾ ڪيو. آن نارو رو گهر هينو ڪري ڪيو. آن سَجائي گهر را تريڙ تاڙي پڇي ڪيا. پڇي نارو ڪاوڙ ۾ ڪي ڪريائين، ته سَسِي نان جهلي ڪوهي ڪائي ڇڏيو.

نان نڌي سين جين تين ڪري ٻاهر ڪڍيو. اُن اُوئي پار سين ڪچر مري گيو.
اُن گڏهي هوشيار ڪري بچي گيو.

سوال

1. هيمراج ڪيڙو واپار ڪرتو؟
 2. لوڻ ڪٿي پي گيو تڏهين گڏهي ڪي ڪريو؟
 3. ڪچر سين ڪيڙي هالت ٿئي؟
 4. لوڻ ويچي هيمراج ڪي ڪرتو؟
- لِڪڻ وارو: ڏنڊي مل، هيمراج، ڪانجي اُن پلجي پگت.

16 پورو اُوندرو

پورا اُوندرا آسان ري گان ۾ گهڻا رهي تا. پڻ هيڪ پورو اُوندرو آسان
ري گهري روجاني آتو. اُن مانهجو ننڍو پايو گيڏڪي ڪٿي پوري اُوندري نان
گهر سين ٻاهر ڏڙهائي ڪڍتو. هيڪ ڏينھ مين گهر ۾ روئي پي ڪاڊي تہ،
پورو اُوندرو چلهي ري پاسي ۾ آيو. اُن چپي ۾ پيوڙي روئي پيو ڪائي. اُن
مين هريان هريان ڪري جُت ڪٽيو اُن پوري اُوندري نان هڻيو. اُن جُت اُوندري
سين گسي گيو. اُن اُوندرو پجي گيو. پجي ڏينھ هون مڙچان ري گڏ ڪڍڻ
پرهو گيو. جڏهين هون ڏينھ آنتوئي ري ٿاڻي گهري آيو. اُن هت پگ ڏوئي
جائي ڪت تي پينو. اُن ڏوسي نان ڪهيو روئي گهڙي هوئي تو لي آو. تڏهين
ڏوسي ڪهيو تہ، اُپئي گهري مجمان آيا آهين. تون جا ساگ پيجو تو لي آو
تہ مجمانان نا روئي ڪرائون. پجي جڏهين مجمانان نان روئي ڪرائي سهونا
ڪريا. پجي ايٿيان رو وچاڻو تي ڪريو. تڏهين جائي جوٿان ڪي! پوري
اُوندري رلين اُن سيرڪان نان ڪُٽري ڦندا ڦندا ڪري ڇڏين. اُن پوري اُندري
نان مارڻ سارون جام ڪريو. پڻ پورو اُوندرو پجي جائي پل ۾ وڙيو.

1 گڏهي آن ڪچر

هيमراج رو هيڪ گڏهي هتو. آن هيڪ ڪچر هتو. هيमراج اُوئي گڏهي آن ڪچر تي لُون ڪئي آرگي مُلڪ ۾ جائي واپار ڪري، آن آپ ري بچان رو پيت گجرانو ڪرتو. هيڪ ڏينھن هيमراج گڏهي آن ڪچر تي لُون ڪئي گيو پي، تو هيڪ گُون گڏهي مَتي آن هيڪ گُون ڪچر مَتي هتي. هَلتي هَلتي وچا مارگ ۾ هيڪ پاڻي ري نڌي آئي. جڏهين گڏهي آن ڪچر نان پاڻي ۾ وارين تي. تڏهين گڏهي سوچيو تہ، هُون لُون ري پوري نان گارُون سارُون نڌي ۾ پيسي رھان. جين لُون پاڻي ۾ گزي جائي آن مين مَتي پار هَلڪو ٿي جائي. تڏهين گڏهي جائي پاڻي ري وچ ۾ پيسي رھيو. پچي هيमراج ڪي ڪريو تہ ڪچر نان تاڻي پيلي ڪپ لي گيو. آن پچي گڏهي نان پڻ لي اُوئي ڪپ لي گيو. تڏهين گڏهي ڪچر نان ڪھيو تہ، چريا پاڻي ۾ بيسن واري ٿل سڪ، تڏهين ڪچر ڪھيو تہ ورتي هي هُون پڻ اين رو اين ڪريس. پچي جڏهين هيमراج سجوئي لُون ويچي پچو وڙيو. تڏهين هيमراج نان لُون ري واپار ۾ ڪپاھ رين بہ ڀرل گُونان لپان تي. هيڪ گُون گڏهي مَتي آن پچي ڪچر مَتي. پچي هيमراج گڏهي آن ڪچر نان هڪلي وڙي پچو ساگي اُوئي نڌي ري گھيڙ تي آيو. تڏهين ڪچر نان پاڻي ۾ بيسن واري وات جاد آئي. گڏهي تو موهر مَتي گيو. آن ڪچر پاڻي ۾ پيسي رھيو. تڏهين ڪچر رو پار وڌي گيو. پچي هيमراج ڪچر

سوال

1. اُوندرو ڪيھڙي رَنگ رو هتو؟
 2. اُوندري وانسي گيڏڪي ڪئي گُون ٿيتو؟
 3. هيڪ ڏينھن مانھجي گھري گُون آيا؟
 4. اُوندري رلين آن سيرکان ڪُترن سين پچي اسان ڪي ڪريو؟
- ليڪن واڙو: ميارام پانچو